

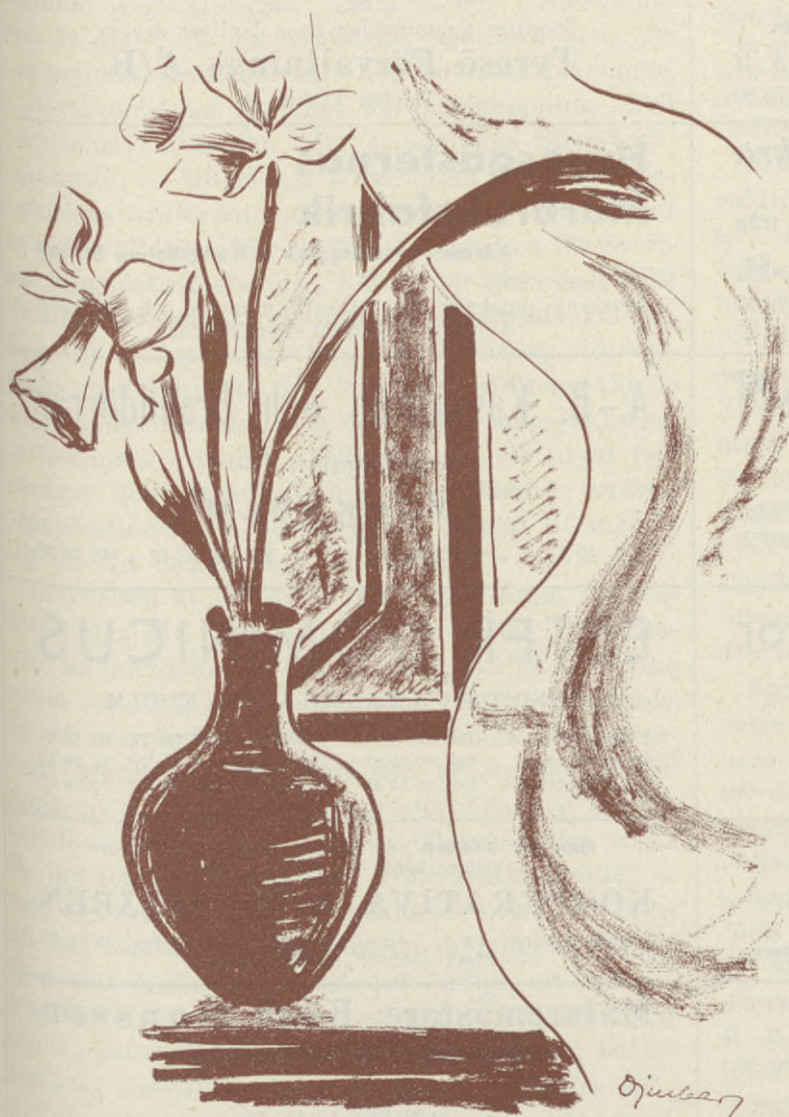
Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitised at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

Status

RIKSORGAN FÖR SVERIGES LUNGSJUKA

Teckning av V. Djurberg

VARVINDAR

socialt:

DE LUNGSJUKAS
RIKSFÖRBUND

KONGRESS I STOCKHOLM
I SOMMAR

DE LUNGSJUKAS
BOSTADSFRÅGA OCH
YRKESUTBILDNING

EFTERVÅRDSKOMMITTÉNS
AKTION BÄR FRUKT

litterärt:

BIDRAG AV NILS FERLIN
ELD - NILS-MAGNUS FOLCKE
ANTON TJECHOV m. fl.

KORSORD

SCHACK

KRÖNIKA

PATIENTERNAS SPALT

N:r 4 1939 (15 april—15 maj)

PRIS 25 ÖRE

STOCKHOLM

Huvudkontor i Jönköping Fonder: 16.000.000 kronor

BRAND-, ANSVARIGHETS-, GLAS-, INBROTTS-
OCH VATTENLEDNINGSSKADEFÖRSÄKRING

samt de kombinerade försäkringsformerna

Fastighets-
och Villaägareförsäkring

Våra ombud återfinnas lättast i
RIKSTELEFONKATALOGEN
— Blå delens första sida —

Gott dricksvatten

erhåller ni säkrast genom brunnsborrning. Vi utföra borrhningar efter vatten i såväl berg- som jordlager.

Låt oss lämna förslag på ordnandet av Eder vattenfråga.

SVENSKA DIAMANTBERGBORRNING A/B
Kungsgatan 44 STOCKHOLM Telefon 23 33 80

Sjö- och skogstomter
å Tyresö

Samtliga tomtområden visas dagligen genom

Tyresö Förvaltnings A/B.

Telefon Tyresö 14

Släta dörrar och luckor äro vackra

Gedigna kunna de bliva endast då de utföras i lamellkonstruktion. Begär offert från

FEUK & WILSON A.-B.

Karlavägen 10 . STOCKHOLM
Tel. 10 81 82, 20 53 28, 10 67 66

Hyresgästernas
Murbruksfabrik

Adress: Inedalsgatan - Kungsholms Strand

Levererar:

Murbruk, putsbruk, osläckt kalk, mursand och putsand
Telefoner: 50 88 29 eller 53 41 82

HOTELL HELLMAN

5 Bryggaregatan 5
STOCKHOLM

65 RESANDERUM . VARMT OCH KALLT VATTEN
Billiga priser Telefon Namnanrop
REKOMMENDERAS

A.-B. Kassaskåp och Branddörrar

Västgötagatan 5—7

STOCKHOLM

Tel. 40 33 12 . 43 72 35

Tel. 40 33 12 . 43 72 35

Böcker och Pappersvaror

hos

BIBLIOTEKSBOKHANDELN

Tel. 10 25 28, 20 47 69 . Biblioteksgatan 12

STOCKHOLM

ESTER DOMINICUS

KONDITION & BAGERI . STOCKHOLM

Skeppargatan 29 Tel. 62 09 76 N. Mälärstrand 26 Tel. 51 12 81

Storgatan 6 Tel. 60 99 82 Sigtunagatan 2 Tel. 32 39 12

S:t Eriksgränd 9 Tel. 50 51 49 S:t Eriksgränd 112 Tel. 33 24 65

REGINA

BOWLING- & BORDTENNISALONG

44 DROTTNINGGATAN 44

Telefon 20 75 34

Träning gör mästaren

MAN ÄR OSÄKER om mycket, men säkert är att
möbler köpas fördelaktigast hos

KOOPERATIVA MÖBELAFFÄREN

Klarabergsgatan 42 STOCKHOLM Telefon 20 25 01
Strax ovanför Drottninggatan.

Blomsterhandeln "SAN REMO"

Inneh.: PAUL TROISEN
Tel. 61 01 15 - 61 19 82 STUREGATAN 10 - STOCKHOLM

FÖRSTKLASSIGA BLOMSTERARBETEN

Vi förmedla blommor över hela världen.

Målaremästare Karl Hansson

Utför alla slags målningsarbeten

Tel. 43 93 69 . Gediget utförande . Infordra anbud
HORNSGATAN 76

RESTAURANG PORT ARTHUR

40 Blekingegatan 40

BRA MATSTÄLLE

Skydda de friska
genom att effektivt
hjälpa de sjuka!

Status

RIKSORGAN FÖR SVERIGES LUNGSJUKA

APRIL 1939

Utkommer en
gång i månaden
2:dra årgången

Redaktör och ansvarig utgivare:
JOHANNES SANDRÉN

Telefon: 41 39 99 · Postgiro 154420
Götgatan 83 II, Stockholm

"De Lungsjukas Eftervårdskommitté"
De Lungsjukas Riksförbund

De Lungsjukas Riksförbund

För första gången ha representanter för landets lungsjukas organisationer varit samlade till gemensamma överläggningar. Detta skedde i Stockholm den 11 mars, då den nybildade organisationen, "De Lungsjukas Riksförbund", höll sitt första årsmöte.

Härigenom har en länge närd förhoppning blivit verklighet. Alltsedan "De Lungsjukas Eftervårdskommitté" — till vilken större delen av landets sanatoriepatientföreningar anslöto sig — för ett par år sedan bildades, har en fast organisation för Sveriges lungsjuka planerats. I slutet på förra året hade riktlinjer för en riksorganisation uppdragits och förslag till stadgar utarbetats, vilket förslag tillsammans med inbjudan till förbundet utsändes till de olika patientföreningarna och andra lungsjukas organisationer i landet. Tills dato ha ett 40-tal föreningar och organisationer — däribland centralorganisationerna i Göteborg och Malmö — anslutit sig till "De Lungsjukas Riksförbund".

Betydelsen av en sådan fast organisation för landets lungsjuka kan knappast överskattas. Organisation är tidens lösen. Om vi lungsjuka skola kunna vänta oss att få våra önskningskrav beaktade, är det nödvändigt att vi hålla samman — först genom sammanhållning kan vårt arbete för förbättrande av de lungsjukas levnadsförhållanden och för åstadkommande av en effektiv eftervård bära frukt. Då det för "De Lungsjukas Eftervårdskommitté" — som är riksförbundets verkställande organ — gäller att hos statliga och kommunala myndigheter framföra sina önskemål, är det nödvändigt, att kommittén därvid har en samlad opinion av landets lungsjuka, patientföreningar och organisationer, bakom sig.

Enligt förbundets stadgar skall Eftervårdskommittén vid fullföljandet av Förbundets ändamål i första hand verka för:

åstadkommande av förbättrade bostads- och levnadsförhållanden,

inrättande av ändamålsenliga konvalescenthem till erforderligt antal,

beredande av yrkesutbildning och lämpligt arbete åt de helt eller delvis arbetsföra lungsjuka,

de medellösa och mindre bemedlade lungsjukas undantagande från den allmänna fattigvården och inordnande under dispensärverksamheten; samt att i övrigt arbeta i upplysande syfte i tuberkulosfrågor.

Detta sker dels genom framställningar och uppvaktnings hos statliga och kommunala myndigheter, dels genom upplysning och propaganda — främst genom förbundets tidskrift, "Status". Hittills har Eftervårdskommittén sålunda uppvaktat dels förutvarande socialminister Möller, Medicinalstyrelsens chef, generaldirektör Axel Höjer, ledamoten av Nationalföreningens mot tuberkulos sociala utredning, direktören i Sv. Fattigvårds- och Barnavårdsförbundet, Karl Höjer, vidare genom skrivelser sekreteraren i Nationalföreningen, d:r G. Neander samt byråchefen i Socialstyrelsen, Otto Wangson. Tidskriften "Status" har dessutom i propagandasyfte tillställts myndigheter, riksdagsmän, läkare och andra för vår sak intresserade personer.

Kommittén har emellertid icke i avvaktan på, att dessa aktioner hos landets statliga myndigheter skall bära frukt, slagit sig till ro. I avsikt att om möjligt till dess en ny social lagstiftning för de lungsjuka kommer till stånd söka förbättra deras levnadsförhållanden ha isolerade utredningar, omfattande t. v. lungsjuka i vissa län och städer planerats och utförts. Sålunda har kommittén bl. a. upprättat en "P. M. angående lungsjuka och f. d. lungsjuka och deras ställning till fattigvården i Stockholm", vilken P. M. genom statens fattigvårdsinspektör tillställts bl. a. fattigvårdsmyndigheterna i Stockholm.

Fattigvårdsnämndens understödsdelegerade har med anledning dels av denna utredning, dels av de erinringar, som av Eftervårdskommittén i januari i år gjorde hos byråchefen Wangson beträffande fattigvårdsunderstöden, i februari påbörjat en ompröv-

EKO UR pressen

Hur kan det komma sig

att vårt omskrutna och världsberömda folkhem har det så illa ställt med tuberkulosdödligheten?, frågar med. d:r Erik Forsgren i Social-Medicinsk Tidskrift och svarar själv:

Många förklaringsgrunder kunna anföras. Kylan ställer stora krav på bostäder, uppvärmning och varma kläder, vilket gör, att vi trots relativt hög pekuniär standard få relativt litet över till mat. Härtill kommer vårt lyxbegär. Vi ha världsrekord i kaffedrickning, skandinaviskt rekord i spritkonsumtion samt ett för varje år tilltagande tobaksmissbruk, och aldrig har jag på kontinenten iakttagit en sådan klädlyx som här. Vi ha rekord i telefonabonnemang, något som möjligen sammanhänger med kaffemissbruket, vilket som bekant gör människan talträngd. Vi behöver en bättre hygienisk fostran med bl. a. en sundare matkultur.

I fortsättningen av den intressanta och läsvärda artikeln, varur detta uttalande är hämtat, "Social omvårdnad med särskild hänsyn till tuberkulos och nativitet" och vilken vi gärna — om vårt utrymme tillåtit — velat återge i obeskuret skick, skriver d:r Forsgren vidare:

"Vi ha överskott på livsmedel så till den grad, att vi måste betala pengar för att få sälja vårt smör till England, en högst paradoxal företeelse, då samtidigt stora delar av vårt folk lider sådan brist på näring, att tuberkulosdödligheten är onormalt stor. Många säga, att det här endast rör sig om ett fördelningsproblem och det vore nog riktigt, om vi inte också hade andra behov att fylla. Det har omvittnats, att landsbygdens bostäder lämna mycket övrigt att önska och vårt försvar lär inte heller vara över sig. Genom ökad företagsamhet, skulle vi alltså kunna giva flera människor tillfälle att göra sig förtjänta av en bättre näringsstandard, av en ökad andel i överflödet genom att prestera allmännyttigt arbete. Så länge det finns överskott på arbetskraft och livsmedel, kan man i nödfall bygga pyramider. Ur varaktighetssynpunkt, med hänsyn till kommande släkten

ning av samtliga de understöd, som utbetalas av fattigvården till lungsjuka eller lungsjukas familjer. Det är med glädje och tacksamhet vi notera detta resultat av vårt arbete, och det är att hoppas att liknande framställningar i andra städer och orter skola medföra liknande för de lungsjuka nyttiga reformer.

Det är sålunda med tillfredsställelse och tillförsikt "De Lungsjukas Riksförbund" kan fortsätta det ar-

och turistattraktioner skulle i brist på nyttigare arbetsuppgifter ett dylikt företag kunna anbefallas."

Personlig sjukhuskost

"Ett mindre industrialiserat och mera individuell anpassat kosthåll vid våra sjukvårdsanstalter är ett framsteg, som icke bör underskattas", skriver S.-T. "Det är icke för tidigt, att näringsfysiologiens erfarenheter bli i större utsträckning tillgodogjorda på institutioner, vilka rests just för kampen mot ohälsa. Här om någonstädes bör väl betydelsen för hälsans bevarande och återvinnande av en lämpligt sammansatt diet beaktas — med tonvikten på vad patienten bör äta och ej på vad han icke får äta. En sådan omläggning av dietspörsmålet i mera positiv anda för ett livsbejakande element in i sjukhusvistelsen, som redan i och för sig bör verka välgörande.

Med den omfattning våra moderna sjukhusanläggningar erhållit, erbjuder givetvis ett sådant differentierat kosthåll en del organisatoriska problem. Det är emellertid med tillfredsställelse man ser, att ledningen för det nya Södersjukhuset icke ryggat tillbaka för svårigheterna. Man har här lagt upp en organisation, vilken radikalt torde bryta med förut vanliga anordningar. Varje vårdavdelning får sitt särskilda fördelningskök, där man har tid och tillfälle att söka tillgodose berättigade personliga önskemål. Man får hoppas, att detta försök skall utfalla så väl, att det efterhand leder till efterföljd även på andra håll."

I första hand böra i så fall sanatorierna komma i åtanke. Utan överdrift torde man kunna påstå, att utspisningsfrågan där är långt mera aktuell och vital än på de flesta andra sjukhus, icke minst med hänsyn till, att sjukhusvistelsen för patienterna å dessa anstalter i de allra flesta fall blir betydligt längre och patienterna därigenom oftare hinna tröttna på sjukhuskosterna.

För att nu inte nämna näringsfysiologiens stora betydelse vid lungtuberkulos!

bete, som påbörjats i Eftervårdskommitténs namn, och de personer och patientföreningar, vilka togo initiativet till denna kommitté, ha i dag anledning att med samma tillfredsställelse konstatera, att den verksamhet, de för ett par år sedan började under mycket blygsamma förhållanden, nu vuxit ut till en stor och erkänd riksorganisation.

J. S.—n.

Ny tuberkuloslagstiftning

Riksdagen har godkänt regeringens förslag till tuberkulosförordning, avsedd att träda i stället för lagen den 4 sept. 1914 angående vissa åtgärder mot utbredning av lungdot. Förordningen syftar till en effektivisering av kampen mot tuberkulosen. Främst är det här fråga om föreskrifter rörande registrering av sjukdomsfallen och vad som skall iakttagas för att minska smittorisken.

I allt är det fråga om skärpta bestämmelser till förhindrande av smittans spridning.

Med tuberkulos förstås i det nu godkända förslaget till förordning tuberkulos hos människa, dock icke kvarstående tecken av uppenbart läkt tuberkulos. Det är alltså icke endast fråga om lungdot utan tuberkulos i dess olika former.

En av de mest framträdande bestämmelserna är den, vari stadgas skyldighet för läkare att till vederbörande dispensär anmäla alla nyupptäckta fall av tuberkulos. Finner läkare anledning misstänka tuberkulos hos någon äger läkaren att göra anmälan härkom. Över personer, beträffande vilka läkare anmält att de äro behäftade med tuberkulos eller vilka eljest veterligen äro behäftade med denna sjukdom och stadigvarande vistas inom dispensärens verksamhetsområde, åligger det läkaren vid dispensären att föra förteckning. Läkare vid dispensär skall utan dröjsmål söka föranstalta därom, att de undersökningar och övriga åtgärder till förekommande av tuberkulossmittans spridning bliva vidtagna ävensom i fortsättningen verka för att i sådant syfte givna anvisningar och föreskrifter efterlevas.

Hälsovårdsnämnd skall äga att på hemställen av läkare vid dispensär eller tjänsteläkare förordna, att person, som av läkare misstänkes vara behäftad med smittsam tuberkulos, skall på hälsovårdsområdets bekostnad undergå läkarundersökning. Om den såsom smittbärare misstänkte underlåter att under-

kasta sig läkarundersökning, är hälsovårdsnämnden berättigad att erhålla handräckning av polismyndighet.

I mejerirörelse eller sådan mjölkförsäljningsrörelse, som bedrivs från s. k. mjölkmagasin eller därmed jämförlig handelslokal, må icke sysselsättas annan än den, som hos hälsovårdsnämnden med läkarintyg, ej äldre än trettio dagar före påbörjandet av sådan sysselsättning, styrkt sig icke vara behäftad med smittsam tuberkulos. Förekommer skälig anledning antaga, att i sådan rörelse sysselsatt efter tidigare läkarundersökning blivit behäftad med smittsam tuberkulos, vare han skyldig att efter anmodan av nämnden på hälsovårdsområdets bekostnad undergå läkarundersökning. Nämnden kan omedelbart förbjuda, att han innehar sysselsättningen intill dess för nämnden företetts läkarintyg att fara för tuberkulossmitta från honom icke föreligger. Konungen äger meddela bestämmelser angående åtgärder mot utbredning av tuberkulos inom offentliga anstalter för undervisning samt för vård och uppfostran av minderåriga.

Vidare stadgas i förordningen, att ingen, som är behäftad med smittsam tuberkulos, må tillträda anställning att sköta barn. Gång- och sängkläder samt andra persedlar, som person, behäftad med smittsam tuberkulos, under sjukdomen begagnat på sådant sätt, att de kunna antagas överföra smitta, må icke lämnas till annan för begagnande, innan de underkastas smittrening.

Överträdes förbud, som omtalas i stadgandet rörande mejerirörelse, straffas rörelsens innehavare med dagsböter. Bryter någon uppsåtligt mot förbudet att till annan lämna icke smittrenade kläder efter med tuberkulos behäftad person är straffet också dagsböter. I övrigt upptager förslaget inga stadganden om påföljd.

Effektiv bot av stenlunga. Silikosis eller s. k. stenlunga, en hos stenhuggare vanlig yrkessjukdom, som beror på inandning av små kvartspartiklar, kan såväl förekommas som botas genom inandning av ännu mindre partiklar av ett annat mineral, nämligen aluminium! Saken har hittills endast prövats på kaniner. Men man har ingen anledning att tvivla på att samma förhållande även gäller för människor.

Upptäckten har gjorts av tre kanadensiska forskare, chefskirurgen dr W. D. Robson, dr D. A. Irwin vid universitetet i Toronto och en metallurg, bergsingenjör J. J. Denny vid ett gruvbolag i Schumacher i Ontario. Djurförsöken ha pågått under två år, och resultaten, som nu framlagts torde därför få anses pålitliga. Kaniner, som under 40 minuter varje morgon fingo inandas med aluminostoft bemängd luft, förblevo fullständigt friska, ehuru de omedelbart därpå inandades kvartsdamm under 12 timmars tid. Det enda villkoret syntes vara, att mängden av alumin uppgick till minst en procent av kvartsen.

Ännu märkligare var att redan utbildad silikos kunde fås att gå tillbaka och de av kiselsyran skadade lungcellerna läktes genom en daglig dos av finfördelat aluminium. Det är eljest ett välbekant faktum att "stenlunga" har tendens att förvärras med åren, i det att det damm som trängt in i lungvävnaderna fortsätter att utföra sin irriterande och förgiftande verkan, även om patienten byter yrke.

Över 1,100 uppsalastuderter tbc-undersöktes i fjol genom den av studentkårens hälsovårdsutskott bedrivna tuberkulosundersökningar. Därvid visade det sig, att av de 396 nytillkomna voro 252 tuberkulinpositiva. Av 333 tidigare tuberkulinnegativa, som underkastats kontrollundersökning, ha 16 "slagit om" och blivit tuberkulinpositiva, och av 417 tidigare tuberkulinpositiva ha 20 vid efterkontroll visat förändring av sitt tillstånd. Hos 8 studenter har konstaterats tuberkulös sjukdom i sådant stadium, att hänvisning till sanatorium skett. 12 studenter ha ställts under noggrann observation.

Eftervårdskommitténs aktion hos fattigvården bär frukt!

Understöden till lungsjuka under om-
prövning av Stockholms fattigvårdsnämnd

Den aktion, som igångsatts av De Lungsjukas Eftervårdskommitté för beredande av bättre levnadsförhållanden för landets lungsjuka i avvaktan på att andra anordningar komma till stånd och som inleddes med en uppvaktning hos statens fattigvårdsinspektör i januari i år, har nu lett till resultat, t. v. beträffande Stockholms stad, där i samtliga de fall, där tuberkulos är orsak till understöd från fattigvården understöden komma att tas upp till ny omprövning — detta enligt vad ordföranden i fattigvårdsnämndens understödsdelegerade, hr *Ludvig Hallström*, meddelat Soc.-Dem.

"De lungsjukas eftervårdskommitté gjorde på sin tid till statens fattigvårdsinspektör vissa erinringar angående de understöd som av fattigvårdsmyndigheterna utbetalas till lungsjuka och f. d. lungsjuka", skriver Soc.-Dem. bl. a. "Kommittén uttalade bl. a. att inte ens Stockholms fattigvård synes fylla sin uppgift mot ifrågasvarande klientel.

— Redan i februari månad påbörjade fattigvårdsnämndens understödsdelegerade en omprövning av samtliga de understöd, som utbetalas av fattigvården på grund av att understödstagaren själv eller någon inom dennes familj är angripen av tuberkulos, säger hr Hallström. Hälften av samtliga fall torde vid detta laget ha varit föremål för förnyat beslut, och innan april månads utgång räkna vi med att samtliga fall skola vara genomgångna. Vid denna omprövning bli inte endast understöden föremål för granskning, utan även klientens eller familjens bostadsförhållanden tas upp. Visar det sig att bostaden är olämplig uppfordras distriktsbyråerna att medverka till anskaffandet av bättre sådan även om hyran därvidlag måste bli högre.

Vad beträffar de speciella fall De lungsjukas kommitté anfört äro dessa föremål för särskild undersökning."

Patientföreningar och organisationer, som hittills anslutit sig till "De Lungsjukas Riksförbund"

Hammars Patienters Understödsförening, Nyland.
Patienternas Understödsförening, Länssanatoriet, Sundsvall.
Fredrikskulles Patientförening u. p. a., Sandviken.
Svenshögens Patienters Självhjälpskassa, Svenshögen.
Kungshults Sanatoriums Patientförening, Hälsingborg.
Blommenhofs Sanatoriums Patienters Understöds-kassa, Nyköping.
Patientföreningen Skogsblomman, Västeråsens Sanatorium, Borås.
Skogsfjällets Patienters Understödsfond, Västerås.
Vattholma Sanatoriums Understöds-kassa, Vattholma.
Söderby Patienters Understödsförening, Uttran.
Understödsföreningen för lung-tbc-sjuka i Malmö stad, Malmö.
Broby Patienters Självhjälpsförening, Sanatoriet, Broby.
Patienternas Understödsförening, Länssanatoriet, Uttran.
Folkarbo Patientförening, Krylbo.
Föreningen Enighet, Centralsanatoriet, Arvika.
Löts Sanatoriums Patienters Understöds-kassa, Malmby.
Orupssanatoriets Patienters Förening "Nytta och Trevnad", Höör.
Fagereds Patienters Understödsförening, Lia.
Furs Patienters Understödsförening, Saleboda.

Göteborgs Lungsjukas Centralförening, Hertzia, Göteborg.
Källtorps Patienters Understödsförening, Göteborg.
Sandarnes Patienters Understödsförening, Göteborg.
Vasa Lungsjukas Understödsförening, Göteborg.
Dispensärcentralens Patientförening, Göteborg.
Örebro Stads Sjukhems Patienters Understödsförening, Adolfsberg.
Föreningen Hjälpsamheten, Kroppefjälls Sanatorium, Dals-Rostock.
Patienternas Understödsförening, Sanatoriet, Upplands-Väsby.
Patientföreningen, Sanatoriet, Ludvika.
Patienternas Understödsförening, St. Ekebergs Sanatorium, Axvall.
Föreningen "Nytta och Nöje", Örnköldsvik.
Sollidens Patienters Understödsförening, Östersund.
Garphytte Patienters Trevnadsfond, Sanatoriet, Garphyttan.
Patientföreningen, Bygdesanatoriet, Leksand.
Föreningen Nyttan, Sanatoriet, Övertorneå.
Hallföreningen, Sanatoriet, Hede.
Sandträsk Patienters Understöds-kassa, Sandträsk.
Högbo Patienters Understödsförening, Falun.
Patienterna å Växjö Stads Tuberkulossjukstuga, Växjö.

De lungsjukas bostadsfråga och yrkesutbildning

Hyresvärdinnor med bacillskräck — Den lungsjuke bör få hyra direkt av värd!

— Särskild yrkesskola för lungsjuka sätter stämpel på vederbörande

Bättre utbildningsmöjligheter finnas!

Vi återgävo i föregående nummer första avsnittet av den P. M. angående lungsjuka och f. d. lungsjuka och deras ställning till fattigvården i Stockholm, vilken på uppdrag av De Lungsjukas Eftervårdskommitté upprättats av herr Martin Engvall, Söderby, och vari riktades en skarp kritik mot förhållandena i huvudstaden. Sedan dess har emellertid uppgifter varit synliga i pressen, att fattigvårdsnämndens understödsdelegerade till omprövning upptagit de fall, där understöd utbetalas till lungsjuka. Det är oss angeläget att framhålla denna omständighet innan vi här nedan återge fortsättningen av skrivelsen, vari bostadsfrågan och frågan om de lungsjukas yrkesutbildning kräves. Beträffande de lungsjukas bostadsförhållanden har understödsdelegerades ordförande, herr Hallström — som meddelas på annat ställe i denna tidskrift — meddelat, att även dessa tagits upp till granskning.

Bostadsfrågan

Vikten av att den f. d. lungsjuke erhåller en god bostad torde här icke behöva särskilt framhållas.

För en ensamstående kompliceras bostadsfrågan emellertid i hög grad av att han oftast saknar ekonomiska möjligheter att behålla sin bostad under de långa sjukdomstider, det här i regel är fråga om. Då patienterna ofta sakna inkomster under största delen av sjukdomstiden och eventuella besparingar på grund härav lätt förbrukas, händer det ofta, att ensamstående, då de utskrivs efter en längre tids sanatorievistelse, *äro fullständigt medellösa och sakna husrum.*

Då den sociala kuratorsverksamheten ännu ej fungerar effektivt vid Stockholms stads tuberkulosvårdsanstalter — vid Söderby sjukhus finnes f. ö. ingen som helst sådan verksamhet — har patienten inga möjligheter att ordna sin bostadsfråga före utskrivningen.

Det har hänt, att även yngre personer, som sålunda i avsaknad av bostad, ansökt om understöd, hänvisats till kommunala härbärget. Vederbörande fattigvårdsstyrelse har då motiverat detta med att dess verksamhet endast gäller dem, som *äro bosatta* inom församlingen. Eller också vänder sig en person i denna situation till Tuberkulosbyrån. Han kan då tilldelas kuponger, som berättiga till tillfällig bostad på hotell Pelikan eller något annat ungarshotell. Bägge dessa lösningar måste betraktas som absolut förkastliga. Att bli tvingad att börja på nytt efter en kanske årslång sanatorievistelse under dessa förutsättningar kan vara ägnat att slå ned modet på den tappreste.

Det är visserligen hälsovårdsnämndens sak att ta initiativet till det samarbete mellan sjukvården och fattigvårdsnämnden, som vi ovan antytt; vi skulle emellertid anse det önskvärt, att fattigvårdsnämnden, till dess detta samarbete blir tillfredsställande ordnat, vidtager särskilda åtgärder för att fylla utskrivna tuberkulospatienters behov av bostäder. Detta skulle exempelvis kunna tänkas ske genom samarbete med någon hyresförmedling.

Lungsjuka böra få hyra direkt av värd.

Vi vilja även framhålla önskemålet av att lungsjuka och f. d. lungsjuka i så stor utsträckning som möjligt bli i tillfälle att hyra bostad direkt av värd. Många, som hyra ut möblerade rum, vilja på grund av rädsla för smitta ej ha en f. d. sanatoriepatient boende i sin lägenhet. Det kan då hända, att vederbörande måste förtiga sin sjukdom för att överhuvudtaget få någon bostad. Men skulle det sedermera sippra ut, att han varit sjuk, kan han när som helst sägas upp till avflyttning, kanske med ingen eller några dagars frist. Detta osäkerhetsförhållande skulle man komma ifrån, om vederbörande kunde hyra lägenhet direkt av värd.

Dessutom vilja vi i detta sammanhang betona bostadens betydelse för matfrågan. Om vederbörande bleve i tillfälle att själv åtminstone delvis tillreda maten i sin bostad, skulle matfrågan med all sannolikhet kunna ordnas billigare, än om han är hänvisad till att intaga sina måltider på restauranger och kaféer.

Enligt vad vi erfarit, ställer sig emellertid fattigvården avvisande, då det gäller att på något sätt bidraga till en f. d. sanatoriepatients bosättning. En person, som anhöll om hjälp till sängkläder, emedan han hyrt en billig omöblerad lägenhet, fick det beskedet, att fattigvården av princip icke uppmuntrade, att f. d. sanatoriepatienter skaffade sig egna möbler, emedan de ofta snart åter blevo sjuka och i behov av sanatorievård, i vilket fall fattigvården finge stå för kostnaderna för möblernas förvaring.

Man borde kanske också ha tänkt på att just genom att bereda vederbörande en tryggare tillvaro — för vilken en egen bostad är en ingalunda oviktig förutsättning — skulle man kanske ha kunnat undvika, att vederbörande på nytt insjuknat.

Önskemålet om egna bostäder för här ifrågavarande klientel kan kanske ej fullt uppfyllas utan en särskild, kommunal bostadsproduktion. Vi anse det emellertid billigt, att fattigvården tills vidare inte ställer sig avvisande, då det gäller att förhjälpa en f. d. lungsjuk till en egen bostad.

Yrkesutbildning

Syftemålet med tuberkulosvården bör väl, som förut framhållits, vara att återföra den sjuke till förvärvslivet som en arbetande och självförsörjande medborgare. Många f. d. lungsjuka kunna emellertid inte ta vilket arbete som helst. De äro i behov av utbildning för att kunna få ett arbete inom ett lämpligt yrke. Då lungtuberkulosen företrädesvis drabbar personer inom de yngre åldersgrupperna, kanske många gånger innan de hunnit få en ordentlig yrkesutbildning, blir denna fråga dubbelt viktig.

Pensionsstyrelsen torde icke lämna bidrag till yrkesutbildning, förrän man tydligt kan konstatera, att vederbörande ej kan försörja sig med kroppsarbete — och då ha ofta stora hälsovården gått förlorade. Av denna anledning synes det oss önskvärdt, att fattigvårdsstyrelserna utan att avvakta Pensionsstyrelsens beslut kunde ta initiativ till och besluta om bidrag till yrkesutbildning. Jämlikt bestämmelserna i 26 § fattigvårdslagen torde detta vara möjligt. Vi vilja även peka på det förhållandet, att möjligheter till statsstipendier finnas vid ett flertal läroanstalter, varför kostnaderna för kommunens del bli starkt reducerade.

Trots detta ha, enligt vad vi erfarit, fattigvårdsstyrelserna ofta ställt sig avvissande, då det gällt yrkesutbildning åt lungsjuka. Man har bl. a. motiverat detta med att vederbörande varit sjuk och således inte kan ha någon nytta av yrkesutbildning, om han skulle bli sjuk igen. Detta är ju inte precis att uppmuntra den f. d. lungsjukes strävanden till självförsörjning.

Vi vilja å vår sida framhålla, att just utbildning i ett lämpligt yrke, inom vilket vederbörande utan större fara för sin hälsa kan försörja sig, är ägnat att förebygga återfall i sjukdomen med åtföljande kostnader för sjukvård.

Goda utbildningsmöjligheter i Stockholm.

Denna fattigvårdens verksamhet kommer med all sannolikhet icke att bli överflödig ens, när det av Nationalföreningen mot tuberkulos projekterade yrkesskolesanatoriet blir verklighet. Detta kommer troligen icke att kunna fylla behovet. Dessutom kan man icke helt bortse från den synpunkten, att en särskild yrkesskola för lungsjuka måste sätta en viss stämpel på de personer, som där utbildas och deras återinpassning i samhället därigenom försvåras. Av denna anledning finna vi det önskvärdt, att de reguljära läroanstalterna så mycket som möjligt anlitas för utbildning av det klientel det här är fråga om. Speciellt i Stockholm finnas ju rikliga möjligheter till billig och god utbildning.

Understöd från patientföreningarna och fattigvården

Vid Söderby sjukhus och S:t Görans sjukhus' lungtuberkulosavdelning bedrivs årligen till jularna insamlingar. De medel, som då insamlas, utdelas dels som julgävor och dels som understöd till behövande patienter vid utskrivningen från sjukhuset.

Patientföreningarna ha flera gånger påtalat det förhållandet, att fattigvården vid beräkning av understöd tagit hänsyn till de understöd, som på så sätt erhållits från föreningarna.

Vi vilja icke bestrida, att detta förfaringssätt är i överensstämmelse med gällande fattigvårdsdrag. Å andra sidan har det säkert icke varit givarnas avsikt, att deras gåvor skulle orsaka avdrag på den sjuke eljest tillkommande förmåner.

Med all säkerhet ha de trott, att deras gåva skulle bli ett plus till den sjukas knappa inkomster. I varje fall tro vi icke, att givarnas avsikt är att på denna väg lätta den kommunala skattebördan.

Dessutom ha vi oss bekant, att understöd från dispensären icke räknas som inkomst vid beräkning av fattigvårdsunderstöd. Kan man förfara på detta sätt i det ena fallet, bör man också kunna göra det även i det andra.

Vi vilja i detta sammanhang anföra följande exempel på att fattigvården verkligen tar hänsyn till understöd från patientföreningarna, vid utanordnande av understöd.

*Inskrivningsnummer vid Söderby Sjukhus
822: 1938.*

En flicka, som f. n. vårdas vid Söderby sjukhus, reste julen 1938 hem på den vanliga julpermissionen i fem dagar. Hennes moder, som åtnjuter fattigvårdsunderstöd, anhöll med anledning av att flickan skulle komma hem om några kronor extra till mat. Detta avslogs med motivering, att den julgåva flickan skulle erhålla från patientföreningen kunde anses räcka till hennes uppehälle under permissionen.

I åtminstone en av landets större städer, är det uttryckligt föreskrivet i fattigvårdsreglementet, att understöd från de lungsjukas förening icke får räknas som inkomst vid beräkning av fattigvårdsunderstöd. En liknande generositet anse vi även vara på sin plats i Stockholm.

känner man alltid en särskild tillfredsställelse, vare

cykeln med delar av rostfritt stål.

sig det gällt att trampa upp för en lång backe eller att under en lång följd av år ha tillverkat allt bättre och bättre cyklar. 1939 års HERMES är i alla avseenden en toppmaskin, som Ni kommer att bli stolt över att äga, att köra och att visa för andra cyklisterna.

A. B. NYMANS VERKSTÄDER - UPPSALA
NORRA EUROPAS STÖRSTA OCH LEDANDE CYKELFABRIK

Sveriges lungsjuka kongressa i sommar i Stockholm

De Lungsjukas Riksförbunds första årsmöte
hölls den 11 mars

De Lungsjukas Riksförbund hade den 11 mars sitt första årsmöte i Stockholm, varvid ett 30-tal representanter för olika organisationer och patientföreningar i landet deltog.

Årsmötet öppnades av ordföranden i De Lungsjukas Eftervårdskommitté, Johannes Sandrén, Stockholm, som hälsade de närvarande välkomna. Han vände sig därvid särskilt till representanterna för föreningarna utanför Eftervårdskommittén och uttalade kommitténs stora glädje över, att föreningarna ute i landet på detta sätt kommo i mera intim kontakt med kommitténs arbete och framhöll den stora betydelsen av ett samarbete kommittén och de olika föreningarna emellan inte bara vid dagens förhandlingar utan även framdeles.

Till ordförande att leda dagens förhandlingar valdes enhälligt herr Sven Tenwall, Stockholm, och till sekreterare för årsmötet herr J. Sandrén.

Herr Rud. Zetterlund, Göteborg, framförde en hälsning till årsmötet från göteborgsföreningarna. "Vi ha", sade han, "med stort intresse tagit del av idén om bildande av ett de lungsjukas riksförbund, och så snart den kommit till vår kännedom, ställde sig samtliga göteborgsföreningar bakom denna tanke. Endast genom sammanhållning de lungsjuka emellan kunna vi ernå resultat i vårt arbete, den saken behöver ej ens diskuteras."

Tal. ville också framföra ett tack till de personer, som tagit aktiv del i Eftervårdskommitténs arbete, och konstaterade, att det tack vare detta arbete "börjat röra på sig" i olika kretsar. Myndigheterna ha fått upp ögonen för de lungsjukas ställning och förhållanden tack vare detta.

Från patientföreningen å Löts sanatorium framfördes en hälsning av herr Sigvard Andersson, Löt.

Eftervårdskommitténs förslag till stadgar föranledde en längre diskussion, varunder bl. a. från göteborgsrepresentanterna framfördes det önskemålet

att landsortsföreningarnas representation i E. K. bättre borde tillgodoses samt att årsmötet skulle vara förbundets beslutande myndighet. Styrelsen fick i uppdrag att omarbete stadgarna i enlighet med dessa principer och att utsända nytt stadgeförslag till medlemmarna före den 15 april. Dessa skulle sedan före den 1 juni till E. K. inkomma med de erinringar, förslaget kunde föranleda, varefter en kongress till sommaren skulle sammankallas i Stockholm, varvid stadgar för förbundet slutgiltigt skulle fastställas.

Verksamhetsberättelserna för E. K. och Tidskriften Status godkändes och ansvarsfrihet beviljades Eftervårdskommittén.

Till ordförande och sekreterare i De Lungsjukas Riksförbund valdes enhälligt — sedan Eftervårdskommitténs förutvarande ordförande och sekreterare av sagt sig — herr Sven Tenwall, Stockholm, och Johannes Sandrén, Stockholm.

Dessutom behandlades en del frågor av mera intern natur.

Årsmötet avslutades av ordföranden, herr Sven Tenwall, som framförde ett tack för de hälsningar, som framburits från göteborgsföreningarna och från Löts Sanatoriums patienter och bad dessa förenings ombud att framföra årsmötets hälsning. Tal. försäkrade, att E. K. och dess styrelse väl kände sitt ansvar och ville försöka göra sitt bästa i arbetet för den gemensamma saken och påpekade, att E. K. var tacksam för alla förslag och idéer från föreningarna ute i landet, vilka kunna främja vårt arbete. Under uttalande av den förhoppningen, att ett gott samarbete skulle präglade kommitténs och förbundets fortsatta verksamhet förklarade ordföranden förbundets första årsmöte avslutat.

Efter förhandlingarnas slut intogs gemensam middag å Restaurant Port Arthur.

FALUN

~ Bennströms Lämpor ~

från vår horisont

Gröt

Om någon för några år sedan här i landet hade framfört den tanken, att en sjukhuspatient (som inte ligger på enskilt eller halvenskilt rum) själv skulle få bestämma, vad han eller hon ville ha till middag, hade väl vederbörande blivit utskrattad — i bästa fall beskylld för "pjåsk". Men i dag är detta inte bara ett förslag, som tas på allvar; det är ett förslag, som kommer att realiseras inom den närmaste framtiden.

Som vi förut meddelat i denna tidskrift kommer nämligen det individuella utspisningssystem att tillämpas bl. a. på det nya Södersjukhuset i Stockholm — vilket f. ö. kommer att bli ett mönstersjukhus i många andra avseenden. Där skall inrättas inte bara avdelningskök, där maten i enlighet med statsrådinan Bramstorps recept kan tillagas — om inte alltid med smör — så dock med kärlek och med hänsyn till vederbörande konsument-patients särskilda önskemål och behov. "Dit kommer sallaten frisk och färsk och fiskfiléerna färdigställda för stekning eller gratinering" — ungefär så stod det i tidningen, som omtalade denna nyhet, och vi som äro gamla sanatorie-veteraner utan att ha upplevt vare sig sallat eller fiskfilé på sjukhuset, kände det vattnas i munnen på oss.

Den, som är sjuk och ligger på sjukhus eller sanatorium kanske två à tre år i sträck — detta är inte ovanligt! — kan verkligen börja längta efter någonting annat än havre- eller mannagrynsgröt morgon och kväll. Han eller hon behöver därför inte kallas gourmand eller gourmet eller "bortskämd". Åh, denna gröt, vår sjukdomstids A och O! Man vaknar vid grötvagnens gnisslande genom korridoren och man somnar med grötsmaken i munnen. Man drömmer snart om gröt, att man badar i gröt, att världen är full av gröt! Näst kineser och hinduer, som leva och dö av ris, finns det förmodligen inga människor på denna jord, som föra en så ensidig morgon- och aftondiet som sjukhus- och sanatoriepatienter.

Nu vet jag visserligen, att gröten är Helig och att jag härmed gör mig skyldig till en Förfärlig Händelse. Då man i barndomen muckade över morgonvällingen (med skinn) fick man veta, att "många fattiga små barn skulle vara tacksamma för den här maten." Jag har också hört omtänksamma sjuksköterskor med samma förebrående tonfall förkunna, att de stackars kineserna eller spanjorerna (kanske

snart också albanerna?) skulle vara tacksamma för en tallrik gröt (med eller utan klimpar) och detta kan kanske inte förnekas. Men nu leva vi dessbättre vare sig i Kina, Spanien eller Albanien utan i Folkhemmet Sverige, som ifråga om sociala reformer, inte minst på sjukvårdens område, kallas ett föregångsland. Därför kan man vara tacksam, att vi i detta land ha sådana framstegsmänniskor som dr Edith Klarin i Stockholm, som försöker tillämpa den moderna näringsfysiologien i praktiken och kritisera Den Heliga Gröten. Bl. a. har hon hållit föredrag på en del sanatorier just om sjukhusmaten, och efter vad vi ha oss bekant har detta föredrag, åtminstone på ett sanatorium (i Norrland) haft det goda med sig, att matsedeln där fått ett rikt inslag av bl. a. ägg och grönsaker. Heder åt en sådan näringsfysiolog och åt en sådan överläkare!

*

Professor Arnold Josefson höll Annandag Påsk i radio föredrag om "Tysta timmarna på sjuksalen", vari professorn varmt rekommenderade "tysta turens" införande även på kirurgiska och andra medicinska sjukhus än sanatorierna. Professorn sade bl. a., att det vid genomförandet av en reform på ett sjukhus var av stort värde, att läkare och patienter voro i samförstånd. Detta uttalande notera vi med tillfredsställelse. Disciplinen behöver inte lida på, att patienterna t. ex. på ett sanatorium, tillfrågas om sina önskemål i sådana avseenden, som inte direkt rör terapin. T. ex. beträffande gröten!

Vid våra regementen, som ifråga om disciplin borde vara ett strå vassare än t. o. m. sjukhus och sanatorier, får manskapet utse representanter, som ha att framföra olika önskemål ifråga om utspisningen. Skulle ett sådant arrangemang på ett sanatorium vara alldeles otänkbart? Skulle inte i stället en massa onödiga irritationsmoment därigenom försvinna? Vi tro det. Professor Josefsons uttalande förtjänar att begrundas.

Och vad beträffar hans föredrag, var det bara synd, att det hölls vid en tidpunkt på dagen, då de flesta sanatoriepatienterna just hade sin "tysta tur". Trots att "tysta turen" — eller just därför — redan är obligatorisk på sanatorierna, hade det inte skadat, om landets sanatoriepatienter fått tillfälle att lyssna till professor Josefsons kloka ord om tystnadsens och vilans stora betydelse för det andliga och kroppsliga välbefinnandet.

Juan.

En Ökenblomma

av

NILS FERLIN

Nu hade hon väntat ivrigt, det kunde jag strax förstå.
Hårt tog hon min hand och sade: se, nu blommar den ändå.

Det var hennes gamla kaktus — Jag trodde det knappt var sant:
mitt i den mörkaste tiden blommade den så grannt.

Nu blommade den — för döden. Det visste vi intet om.
Mor var lite krasslig i halsen — som alltid när vintern kom.

Nu låg hon till sängs men sade: jag känner mej nästan bra.
Så eget att kaktusen blommar — vad var det jag sa!

Ja, svarade jag — så eget! — Så fick du ju rätt till slut.
Det visste jag ej att en kaktus kan ta sej så vacker ut.

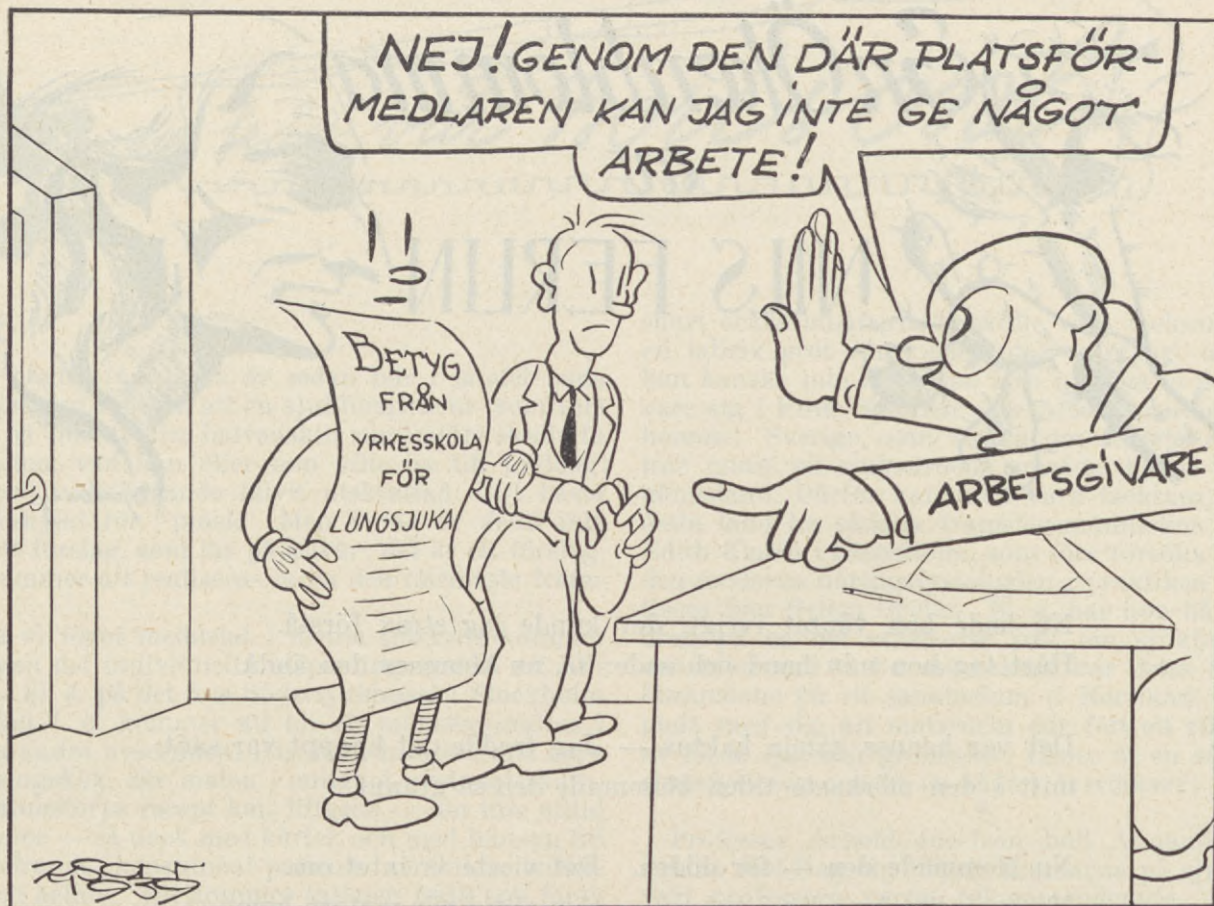
Vi hade ju haft den länge, jag trodde den hörde till dem
som aldrig blomma i världen — Nu stod den där i vårt hem.

Och systrarna mina kom städes, de ställde sej ock att glo
och sade: att kaktusen blommar, det kunde vi aldrig tro!

Nu lyste den så för döden — stilla och klart och kort.
En ökenblomma gav sol i vårt hus när vår gamla mor gick bort.

Nils Ferlin

YRKESSKOLA FÖR LUNGSJUKA?

"Man kan inte helt bortse från den synpunkten, att en särskild yrkesskola för lungsjuka måste sätta en viss stämpel på de personer, som där utbildas, och deras återinpassning i samhället därigenom försvåras."

(Ur "De Lungsjukas Eftervårdskommittés utredning ang. de lungsjuka i Sthlm.")

PATIENTERNAS SPALT

Brev från Hålahult

Många var det som Skärtorsdagen reste till sina respektive hem för att där fira helgen. Vi, som voro kvar här på sanatoriet, har försökt att på bästa sätt möta Påsken, och systrarna har bidragit en hel del med trevnaden för oss.

För att börja med vädret, har det varit det allra bästa dessa dagar, och vi med "hall" beskaffade ha där lapat sol. Redan på Skärtorsdagen började påskstämningen med att våra rum smyckades med nyutslaget björklöv — det kom med en fläkt av vår. På Långfredagens eftermiddag var det gudstjänst i det vackert smyckade dagrummet av stiftsadjunkt Gullholmer. Även matsalen var vackert dekorerad med björklöv, vårbloom-

mor. På Påskafton, då vi åto ägg och gröt, voro i miniatyr förfärdigade tuppar, höns och kycklingar, placerade runt på borden. Målade ägg i korgar bland levande ljus och små bordsflaggor gav färg åt det hela. Stämningen var god, och efter supén var det lekar i dagrummet.

På Påskdagens morgon sjöngo systrarna från dagrummets balkong en psalm. Ren och vacker ljud sängen ut i rymden och gav stillhet och frid åt morgonen. Alla dagarna ha vi i matsalen blivit bjudna av våra leende, goda systrar på kaffe med gott bröd. Och nu, när påsken är slut, äro samtliga patienter tacksamma över en lugn och trevlig helg. Till våra syst-rar frambara vi ett varmt tack för den angenäma trevnaden de givit oss dessa dagar.

V. F.

Kärlekens väg

AV ELD

Våren är svärmeriets tid, men hösten är kärlekens. Filip brukade förälska sig var vår som gick, men en höst när löven föllo och solen blev röd som en feberpatient kände han att han var kär. Och det var mycket allvarligt, ty han var endast 18 år gammal och hon var 17.

Hon bodde vid Vasaparken och han bodde på Söder, vilket var ett elände förstås. Men han hade sitt arbete mitt i sta'n, och då kom han ju alltid litet närmare henne. Det var en orolig tid, med lysande långa dagar och korta nätter, då han låg halvvaken och söndersliten i mörkret minst en kvart innan han somnade, dragande gräsliga timmerstockar.

Mellan kl. 1 och 2 på dagen hade han lunch. Klockan hade knappt slagit 1 förrän han var utom dörren och travade i väg uppåt Vasastaden med oron i hälarna. Ibland sökte han förevändningar, men det var inte så lätt att få, ty vad i herrans namn skulle karlen upp och trava i Vasaparken för, och varför skulle han gå en viss gata upp och ner?

Ibland föreföll honom det hela litet planlöst, ty han visste inte ens om hon hade plats, om hon måhända varje dag vid den tiden satt i en bank på Östermalm. Det kanske inte fanns en chans på tusen att träffa henne där, om han så höll på i åratal, och ändå hade han troget travat där en hel månad, ätit lunch i smyg under arbetet och magrat minst två kilo.

Och om han nu verkligen mötte henne! Vad skulle då hända? Han skulle hälsa, och sedan? Ingenting, absolut ingenting!

Det visste han, men ändå travade han där, ändå gick han långa omvägar för att komma förbi Vasaparken, gick den vägen hem till Söder och levde i en tid som flög och var fylld av en rastlös lycka.

Ibland gjorde han uppror. Om jag är skyldig en person pengar, så stöter jag på honom överallt, människor som jag avskyr och hatar ser jag ideligen, men henne skall det vara så omöjligt att träffa.

En söndag stod han hemma och tittade ut på den tysta gatan. Då svängde en flicka runt hörnet. Hon bar röd kapp och grön kapotthatt därtill. Denna underliga färgsammansättning

var en smekning för hans öga, och när hon vände ansiktet upp mot fönstret kände han en stöt i hjärtat.

— Tittar du på den där lilla flickan, sade hans mor bakom honom.

— Jag känner henne, svarade han i en ton som kunnat vara lättare, om han inte råkat ha så fasligt mycket luft i lungorna just då. Hon är väldigt söt.

Då svarade modern:

— Hon måtte bo här i närheten, för hon går förbi varje dag och tittar alltid hitupp. Jag ser henne jämt härutänför.

Dansk fattigvård studeras av svenska riksdagen.
Den svenska socialvårdskommittén, som skall ta en allmän översyn av socialvården, däri inräknad fattigvården, har besökt Köpenhamn. Ordförande är landshövding Bernhard Eriksson och ledamöter, lasarettssyssloman A. Hagård, generaldirektör K. J. Höjer, riksdagsman fru Olivia Nordgren, Malmö stadsfullmäktiges ordf. dir. E. Olsson, riksdagsman I. Österström, O. A. Wallén och J. M. Skoglund. Under mer än en veckas tid studerade kommissionen olika platser i Danmark. Man skall särskilt göra sig bekant med hur fattigvårdens och barnavårdens organ arbetar.

Läkerol

Den
gör
Er
gott!

Bertil Hörling

Kött- & Charkuteriaffär

Torstensonsgatan 6 - Stockholm - Tel. Växel 43 74 73

Som alltid tillhandahåller förstklassiga kött- & charkuterivaror

MINSKA EDRA UTGIFTER — KÖP HOS OSS!

Affärskuvert pr 100 st. 0:50, pr 1,000 st. 4:20. Helark pr 100 st. 1:00. Läderportfölj folio 3:25, resandeportfölj, prima oxhud, 15:—, Reservoirpennor, 400 st., högklassigt, välk. fabr. säljas för 6:—, 8:75, 10:50; gängse priser respektive 10:—, 12:50, 15:—. Trevliga modeller. Garanteras fullt felfria. **Skrivunderlägg** i skinn, från det enklaste till det mest luxuösa. **Album, Brevpapper, Ringböcker.** Allt i branschen. Kvalité till lägsta pris.

KONTORSLAGRET, G:la Brogatan 36 (3:dje huset fr. Vasag.)

Karl Delvin, Borst- & Penselfabrik

Linnégatan 41, Stockholm. Telefon 60 39 14

Rekommenderar sina förstklassiga fabrikat av målarpenslar samt övrig sortering av borstar.

Obs! Våra särdeles prima och starka trappstegar. Obs!

Tryckeri A.-B.

BIRGER JARL

Regeringsgatan 56

Stockholm

Telefoner: 10 57 05, 10 57 03

FÖRENING-, BOK- OCH REKLAMTRYCK

ENGSTRÖMS

Förgyllda **PENDYLER**
såväl antika som nya

Guld - Ur - Hederspresenter

10 Hamngat. 10

Tel.: 10 91 37, 20 26 00 STOCKHOLM

Strömbergs

M Ö B L E R

REGERINGSGATAN 80 • Tel. växel 23 12 30

Obs! Besök vår utställning.

Patienternas Förening

Telefon:
23 40 10
Postgiro:
3721

Alla **handarbetsgarner** erhållas fördelaktigt från Otto Elmgrens A.-B. Särskilda fördelar äro: firmans enorma sortering av alla slags garner samt lägsta möjliga priser.

OTTO ELMGREN S A.-B.

L:a Nygatan 19

Stockholm

M. F. Åkerdahl - BOKBINDERI

Skomakaregatan 13

Telefon 10 05 30

STOCKHOLM

GEDIGET ARBETE • HUMANA PRISER
Firman grundad 1828

A.-B. ARBETARNES TRYCKERI

FOLKETS HUS

STOCKHOLM

Tel. 10 22 76, 11 11 92 • Postgiro 47 39

Rekommenderar sig till utförande av alla slags trycksaker.

Moderna stilar • Snabbt utförande • Moderata priser.

I bilägarnas tjänst
för lägre bilutgifter

— det är vårt program

Bilägarnas Inköpscentral

Bilägarnas Inköpsföreningar

SUNDBYBERG

ÄT

GOTT OCH BILLIGT

Järnvägsgatan 26 • Landsvägen 58
Järnvägsgatan 60 • Fredsgatan 23

Sundbybergs Kafé A.-B.

ARVIKA

Harald Bergströms

Tobaks- & Kortvaruaffär

Kyrkogatan 40 ARVIKA Telefon 10 60

REKOMMENDERAS!

WIENERBAGERIET - C. BRUNZELL

Telefon 577

HAGA, ARVIKA

Telefon 577

Rekommenderar sina tillverkningar av alla sorters **Bröd** samt **Tårtor** på beställning.

NORDELL & SÖNER

BAGERI • KONDITORI • KAFÉ

Telefon 3 24

ARVIKA

Telefon 3 24.

Dagligen färskt matbröd — Kaffebröd, Wienerbröd o. Bakelser — Största sortering i Choklad — Konfekt o. Karameller.

OLAUSSENS LIVSMEDEL

Fabriksgatan Tel. 492

Kyrkogatan „ 894

REKOMMENDERAS!

Fallängsvägen „ 343

Arvika Pappers &- Konsthandel

Kyrkogatan 32 — Telefon 3 78.

PAPPER • MUSIKINSTRUMENT • INRAMNINGAR

"CIVILISATION"

AV

N. M. FOLCKE

(Mondän turism och Lappländsk kultur)

Ett guldglänsande moln glider uppför Nissontjärro och in genom Tjuonjavagge — Lapp-porten — sänkan mellan fjällkammarna, vilken tyckes mig likna märket efter ett tungt och trögt trolltramp, tillblivet en gång, då första sprängskottet dånade från Kiruna och skrämde folktrons något överåriga bergtroll över gränshöjderna in i Norge.

Jag sitter i läsrummet på Abisko turiststation och väntar på att få skärskåda en ny samling turister, ty norrgående expressen ångar fram längs Torne Träsk och säsongen är inne.

Det knastrar på sandgången och portiern pustar in under bördan av fyra resväskor, ett par välpressade ulstrar, några aldrig använda ryggsäckar, en ofantlig kikare i blanklackerat fodral och ett par, tre alpstavvar med glödrerade krumelurer.

Nu kommer det! tänker jag. Nu nalkas den jungfruliga naturens närsynte dyrkare! Med hela attiraljen i beredskap!

En rågummisulad promenadsko placeras innanför tröskeln, dess motstycke jämte en smärutig sportkostym och en enorm cap över ett med en otänd cigarett försett kranium följer efter, och bakom denne mondänt karikatyrliknande nutidstyp kommer en dess avbild fast i svart kavaj och bredrandiga benkläder.

— Hemtrevligt logement, för att vara så här ocentralt, säger den ena. Och här ha vi väl lilla fröken, som dirigerar inrättningen. Jo, det skulle vara en dubblett. En liten komfortabel dubblett om det kan uppbringas. Och fort ska det gå fröken. För vi är trötta och behöver ta' igen oss.

Den andra gentlemannen instämmer med ett matt leende. Automatiskt har han sjunkit ner i en stol. Han tycks inte känna sig särdeles hemmastadd. Glacéhandskarna med innehåll hänga spleenförnämt ner från stolkarmarna.

Jag går upp på mitt rum begrundande turistväsendets varierande välsignelser. Det har börjat mulna bakom Njulja, och det stora, guldglänsande molnet har lagt sig till ro i Tjuonjavaggesänkan.

*

Turiststationens motorbåt tar land borta i Pålnoviken. Det skall bli hussyn i lapplägret, de kuriösa döda och levande naturföremålen skola underkastas civilisationens okularbesiktning.

Gentlemännen med den komfortabla dubletten äro med, och så är det några barhuvade och kortsnaggade tyskar, en liten slank och kisögad fransyska med nertzpäls och en mun som ett färskt knivstyg, en engelsman, vars tunga kropps enda vackra linje är högerhandens grepp om pipsnuggan, och några stockholmsdamer med rekreationsferie. Och så jag.

Sällskapet går upp mot kätorna. De båda gentlemännen ha omringat den lilla fransyskan med sin formlösa, världsbekanta svenska artighet, stockholmsdamerna leta i sina minnen från pensionsdagarna, efter tyska glosor, användbara i sammanhanget, och mannen från stenkolslandet har givit sig efter och fixerar gångstigen som vore den en kassaboks raka sifferkolumn.

Jag tar av från vägen för att slippa höra rösterna, som prata om väder och vind på olika världsspråk, och allt efter som tystnaden växer och ensamhetskänslan, den lugnande och styrkande känslan av ensamhet, kommer över mig, ser jag allt klarare hur vackert det är här uppe.

Framför mig ligger Torne Träsk med skiftande dagrar av de drivande vita molnen, och av glaciärernas snö, brännin-garna vid Abiskojokkdeltat lysa ända hit bort, och Somaslakis kägla står tindrande blåvit över bergjättarnas stålgrå massiv.

Jag går en stund på måfå längs det blanka, speglande vattnet.

Så börja hundarna i lapplägret skälla, jag går ditåt, och på röjningen framför kätorna komma de lurviga, gläfsande djuren mig till mötes.

En gammal senig lappgubbe, knotig och torr som en av hans hemlands martallar, säljer renhorn och lappknivar åt tyskarna, som prata och pruta. Stockholmsfröknarna och engelsmannen ha försvunnit in i den närmaste kätan; jag hör deras röster då jag går förbi.

Ett stycke bakom kätorna upptäcker jag de båda gentlemännen och den lilla ombonade fransyskan. Jag närmar mig och ser att de står i närgången krets kring en ung lappkvinna, som dragit sig undan för att få vara i fred och nu hukat sig ner i ett dvärgbjörkssnår med en mörkögd, liten nykomling vid det bara, fyllda bröstet.

Det skrattas och fabriceras okonstlade kviekheter. En av herrarna nyper den lilla i kinden, naturligtvis på skämt, men den unga modern blir ytterligare generad, försöker skylla sig men lyckas inte för barnet, som håller sig fast, och den lilla börjar gråta. Men de intresserade åskådarna stå kvar. Det

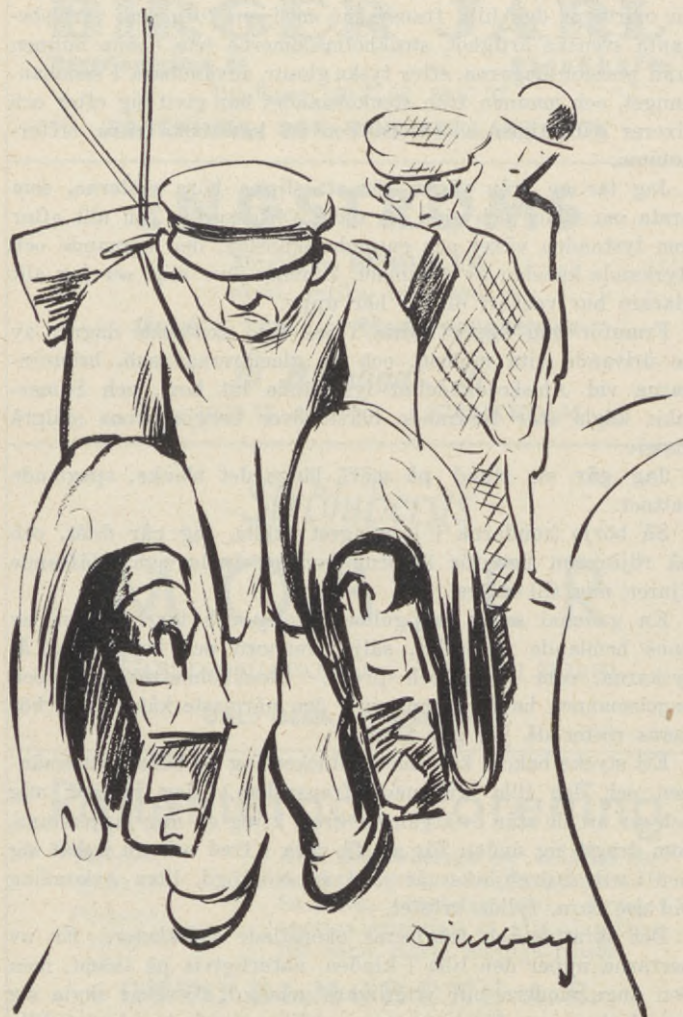
är ju bara en lappjanta med sin smutsiga unge. Ingen onödigt diskretion mot halveiviliserade.

Jag vänder mig och går vidare in i björkskogen. Jag ämnar ligga i Jebrenjokkstugan över natten och har tiden för mig. När motorbåten har flyttat iväg med kulturrepresentanterna går jag väl ner ett slag till lägret igen.

Pålnoviken ligger i skugga och topparna i Abiskoalpkedjan skymma bort solskenet för varann, då jag från en bergknalle ser motorbåten sätta kurs på Abiskosulo. Då jag en stund senare kommer ner till lägret ligger det till synes öde, men framkommen till största kåtan, hör jag att det pratas innanför. Rösten är mig bekant. Jag drar undan dörrfällan och stiger in.

Det är halvskumt därinne. Elden håller på att brinna ner, och skuggorna växa nere vid golvet fällar. Men utifrån faller dagern på ansiktena, som vändas mot mig. Jag tvärstannar förvånad då jag igenkänner de bägge gentlemännen. Framme vid eldstaden står han med rågummisulorna. Han håller en cigarrett mellan fingerspetsarna och gör en ovälkommande grimace mot dagsljuset och mig. På en renhud längre in sitter den andre. Bredvid honom ligger en fickflaska i läderfodral mellan två turistbägare. Det luktar whisky, och jag börjar förstå situationen.

Längst inne i kåtan ligger en gammal lapp och sover med ansiktet vänt mot rökålet. Den rynkiga munnen grinar. Bredvid honom står en ung lappkvinna på knä. Jag känner

Portiern pustar in under bördan av fyra resväskor...

igen henne. Det är den bekikade bakom kåtorna. Hon skratrar och vaggar med överkroppen i det hon med ett urdrucket glas pekar mot fickflaskan. Det har synbarligen nyss varit fyllt. Koltan är uppknäppt som då jag såg henne sist.

Mannen med cigarretten har fått klart för sig vem jag är.

— Det får väl vara ett litet glas? säger han. Det hör ihop med klimatet. Det är kyligt. Och dragigt. Men man får väl finna sig i litet av varje, när man är ute så här och studerar naturfolk. Dom är riktigt trevliga förresten. Men dom ska kultiveras. Så där lite lagom, så dom blir sällskapliga. Och så får herrn kanske med oss tillbaks? Vi ha abonnerat motorbåten till klockan elva. Ett glas var det, ja. Gubben här har blivit lite trött, men lilla nåden där är riktigt piggt och rar och dekolleterad.

Jag avböjer, och innan han slutat meningen är jag redan ute. Då ser jag en grå gestalt försvinna bakom kåtan, snabbt och ljudlöst. Jag ser bara en skymt av grått tyg.

Det har börjat skymma, och jag tar ut stegen. Vid sista kåtan får jag syn på en ung lapp, som nerhukad glider in under öppningens tunga fäll. Det ligger något elakt i hans ögon. Jag förstår att han sett vad jag nyss bevittnat.

— Ja, det är Torkilson som följer herrarna. Han har redan tagit packningarna, ser jag. Då väntar han säkert borta vid järnvägsövergången. Han är den bästa förare vi har. Var det genom portiern, som herrarna sa till honom? Jaså, portiern träffade Anti, och han skulle säga till Torkilson. Ja, det var ju lika bra. Och en angenäm färd nu! Välkomna åter.

Föreståndarinnan kommer småleende in, och genom fönstret ser jag en skymt av de båda borttågande gentlemännen.

Ett par dagar har luften varit laddad med de båda herrarnas nu startade Rantasjärvfärd. Den har diskuterats på promenader och vid måltider, man har provat kikaren i det lackerade fordralet, man har läst högt ur resehandböcker och studerat kartor i alla skalor med kompasser och ofantligt intresse.

Nu dukas det till frukost i matsalen. Bergen åt väster ha hjässorna i gråsvarta moln. Få se hur vädrens okonventionella makter ställa sig till de båda gentlemännens säkerligen ovanligt vidlyftiga promenad.

Det är natten efter de båda herrarnas avfärd. Jag ligger vaken med öppet fönster och uppdragen rullgardin. Abisko ligger i midnattsskymning, i detta sällsamma halvljus, som är som ett mjukt och skälvande och svärmodigt nattens leende.

En klocka slår dämpat ett slag. Förra gången slog den också ett enda. Den är således ett eller halv två. Jag vänder mig mot väggen för att försöka få sova.

Då hör jag någon bulta på dörren nere i förstugan. Det knackar allt hårdare. Så hör jag ytterdörren öppnas — några korta, avbrutna meningar växlas — det hörs steg i trappan — en dörr i korridoren slås upp. Och så blir det så där oändligt tyst, som det kan bli här uppe under det månblåa midnattsljuset.

Expressen ångar söderut från Abisko. Den har med sig de båda gentlemännen. Deras Lapplandsresa blev oväntat kortvarig.

Vi ha satt oss till bords i turiststationens matsal, och nu är luften laddad av Rantasjärvfärdens igen.

— Hur var det egentligen? Varför kom dom tillbaks? Och mitt i natten? Hade dom gått galet? Dom såg ju ut att vara alldeles förbi.

(Forts. å sid. 24.)

Skomakaren och Him'onde

av Anton Tjechov

Det hände på själva påskafton... Gumman hade redan en lång stund snarkat på sin vanliga plats uppe på ugnen, fotogenen hade så gott som tagit slut i bordslampan, men Feodor Nilov satt ännu flitig vid sitt arbete. Han skulle för länge sen ha gett tusan i att sitta och gno längre och i stället vankat omkring ute på gatan som annat folk, om det inte varit för den där kunden i Kolokolnijgränden. Han hade nämligen varit här i går, svurit så Gud sig förbarme och hotat att inte betala ett enda kopek, om inte skorna voro färdiga före aftongudstjänsten i dag.

— Ett sånt hundliv! mumlade skomakaren för sig själv. Andra människor vilas sig i kväll och har det trevligt, men en annan fattig sate ska sitta här som en livegen och slita och gno tills verktygen ramlar ur händerna på en...

För att inte falla i sömn böjde han sig då och då ner, grep en flaska som stod under bordet, tog sig ett par, tre duktiga klunkar, och efter varenda klunk skakade han på huvudet och yttrade:

— Ska det föreställa rättvisa, att kunderna får slå sig ner i lugn och ro en sån här helgdagsafton, medan jag inte får sträcka på mig en gång. Det är därför förstas, att de ha gott om kovan, och jag har aldrig haft en slant över.

I denna stund hatade han alla sina kunder, men den som framför allt var orsaken till hans misshumör var gubben i Kolokolnijgränden. Det var verkligen en besynnerlig kurre, mörk, långhårig, gulblek, med hes röst och stora blå glasögon på näsan. Namnet han hade var utländskt, så att en rätt-trogen inte kunde uttala det. Vad han hade för ett yrke, det var minsann heller inte så lätt att bli klok på.

För två veckor sen, när Feoder var uppe hos honom för att ta mått, satt gubben mitt på golvet och malde nånting i en mortel. Han hade knappt hunnit hälsa på honom förrän en stor eldkvast fräste upp ur morteln, det stank svavel

och bränd fjäder och rummet blev fullt av tjock rosenfärgad rök, så att Feodor nös i ett kör. På hemvägen tänkte han: "Nej, min själ, en gudfruktig människa skulle aldrig i livet vilja hålla på med sånt djävulskap!"...

När flaskan var tom, ställde Feodor skorna på bordet, lutade huvudet i handen och sjönk i tankar. Han tänkte på hur fattig han var, hur tungt hans liv, utan minsta ljustrimma, men sen gled hans tankar över till rikt folk, stora präktiga våningar, ekipager, hundralappar... Hur skönt det skulle vara om alla de där husen rasade in, hästarna dog i pest, och allt det dyrbara pälsverket fälldes här! Hur härligt skulle det inte vara om de där pamparna en gång fick känna på, vad det vill säga att vara fattig, utan både mat och husrum, medan han, en fattig skomakare, med ens skulle bli en rik karl och göra sig viktig mot enkelt folk så här på påskaftonen.

Mitt i sina drömmar spratt han upp och kom plötsligt att tänka på sitt arbete.

— Det var då konstigt! utropade han och stirrade på skorna. De är ju färdiga redan, och här sitter jag och rör mig inte ur fläcken. Nej, nu måste jag i väg genast med dem...

Han slog in skorna, klädde på sig och störtade ut på gatan. Ute var det mörkt, kyligt och halt, gaslyktorna spredde ett matt, snålt sken omkring sig, och märkvärdigt nog luktade det så starkt fotogen mitt ute på gatan, att Feodor började hosta. Men liv och rörelse var det i alla fall: det vimlade av luxuösa ekipager med förnämt folk, och var och en av de höga herrarna hade en väldig skinka och en brännvinsflaska i händerna. Fina fröknar tittade på honom, räckte ut tungan och ropade hänfullt:

— En tiggare! En fattiglapp!

Inte bättre var de andra han mötte, studenter, officerare, köpmän och generaler, alla hänade honom:

— En fyllbult! Alla skomakare äro fyllbultar! En sän trashank!

Allt detta sårade honom, men han teg och spottade bara då och då. Men till slut mötte han en gammal bekant, skomakarmästaren Kusjma Lebedkin, och denne sade till honom:

— Jag är gift med en rik flicka, och på min verkstad har jag en hel massa arbetare. Men du, din fyllbult, har väl knappast en matbit hemma, kan jag tänka mig.

Då kunde Feodor inte behärska sig längre. Han rusade på honom och drev honom på flykten. Han förföljde honom en lång stund utan att lyckas få tag i honom.

Då han stannade ett ögonblick för att dra andan, såg han till sin häpnad att han befann sig i Kolokolnijgränden. Kunden bodde i fjärde huset från hörnet i allra högsta våningen. Först skulle man gå över en lång och mörk gård och sen ta sig mödosamt upp i en smal uppgång över sviktande och hala trappsteg. När Feodor äntligen kravlat sig upp och kom in i rummet, fick han se gubben sittande mitt på golvet — alldeles som för två veckor sen, och liksom då malde han någonting i sin mortel.

— Här är skorna, ers nåd, sade Feodor buttert.

Kunden steg upp, och utan att säga ett ord grep han skorna. Feodor ville vara tjänstaktig, därför ställde han sig på knä och hjälpte honom att dra av de gamla kängorna. Men hans tjänstvillighet gav blixnsnabbt vika för en häftig förskräckelse, och han rusade upp samt tog ett par, tre steg tillbaka. En böckhov!...

Hans första tanke var att göra korsteeknet och huvudstupa

Ett tjockt, rosenfärgat rökmoln insvepte hela rummet.

rusa bort därifrån. Men i nästa ögonblick kom han att tänka på, att detta var första och troligen också sista gången i hans liv som han fick att göra med själva Hin Onde, och att det skulle vara dumt att inte dra nytta av ett så enastående tillfälle. Han behärskade sig, lade händerna på ryggen för att hindra sig ifrån att göra korsteeknet, hostade vördnadsfullt och sade:

— Dumt folk tror, att det inte finns något djäkligare än Hin onde, men efter vad jag förstår, ers högvälborenhet, så är han den finaste bekantskap man gärna kan göra. Visst har han — om jag får lov att säga så — både svans och hovar, men vad förståndet anbelangar är han allt ett strå vassare än någon professor.

— Tack ska du ha, mästare skomakare, svarade kunden synbart smickrad. Sânt tal är precis i min smak. Är det någonting du skulle vilja önska dig?

Skomakaren började genast klaga på sitt öde. Han berättade att ända från sin barndom hade han känt avundsjuka mot rikt folk; han hade alltid tyckt att det var orättvist att inte alla människor bodde i lika fina hus och åkte i lika präktiga ekipager. Varför måste just han vara fattig? På vad sätt var han sämre än Kusjma Lebedkin, som rådde om ett stort hus och hade en hustru som gick i hatt och handskar. Han hade ju precis samma näsa, samma huvud och fötter och rygg, somde rika, men varför måste då han slita och gno i all evighet, medan de andra slog dank och ändå hade det så bra och bekvämt? Varför var han gift med en bondkärning och inte med en dam som luktade parfym? I de rika kundernas hus fick han ofta se fina fröknar, men de brydde sig inte ett enda dyft om honom, bara småfnittrade bakom hans rygg och viskade: "En sän röd näsa han har, den där skomakarn!"... Nog måste man medge att hans gumma var nog godhjärtad, skötsam och arbetsam, men hon var ju så ohyfsad och obildad, och kom man att tala politik med henne, så öppnade hon sin pratlåda och det blev aldrig något slut på hennes dumheter.

— Nå, nå, vad är det då du önskar dig egentligen, avbröt honom kunden.

— Ja, jag ber ers högvälborenhet — om ni verkligen skulle vilja vara så hjälpsam... så gör mig till en rik karl.

— Det kan jag nog, för all del! Men på ett villkor: att du lämnar ifrån dig din själ och ger den åt mig. Se här, ta och skriv på det här papperet, att du ger mig din själ innan hanen börjar gala.

— Ers högvälborenhet, sade Feodor artigt. När jag fick beställning på skorna frågade jag inte efter pengar med det samma. Först ska man lämna ifrån sig arbetet, och sen får man betalt.

— Det har du nog rätt i! svarade kunden.

Då kom plötsligt en eldkvast fräsande ur morteln, och ett tjockt rosenfärgat rökmoln insvepte hela rummet och spred omkring sig en stank av svavel och bränd fjäder. När röken skingrades, upptäckte Feodor att han inte längre var en fattig skomakare utan en fin herre med nypressade byxor och tjock klockkedja av guld på magen. Han satt i en stor skinnfåtölj vid middagsbordet, och två betjänter bockade sig och frågade artigt:

— Vad behagar ers nåd?

Så mycket läcker mat! Först buro betjänterna in en stor färsstek och ett lerfat fyllt med gurkor. Sedan kom en helstekt gås, och något senare kokt skinka med pepparrot. Å, så gentilt det var alltsammans! Feodor åt, och till varje rätt

(Forts. å sid. 20.)

Gör Annat

Påskhelgen

är nu oåterkalleligen slut, och allt återgår till ordningen. D. v. s. till grå vardag i aprilvädrets tecken med omväxlande regn och solsken.

Den första verkliga vårdagen kom Långfredagen, åtminstone här i Stockholm, där vårsolen sken från en absolut blå och molnfri himmel över en delvis avfolkad stad, vars kvarvarande innevärnare lustvandrade på Djurgården och i omgivningarna, plockande blåsippor och hästhovsört och brytande sälkvistar vid dikeskanterna. Vi hoppas att samma gudasköna väder utbredde sig över läsarens hemort eller sanatorium, att solen sken över allt Sveriges land.

*

Ett lyckligt land

är Sverige, hittills förskonat från rövarhövdingarnas bomber och granater, från krig och luftbombardemang. Därför ha vi tid att ägna oss åt dess invånare och förhållanden på ett alldeles särskilt sätt. Därom vittnar bl. a. följande, som vi klippt ur dagspressen:

Kopparbergs läns landsting har av kammarrätten befriats från att utbetala kr. 3:30 till Envikens sockens fattigvårdsstyrelse. Dessutom får fattigvårdsstyrelsen gottgöra landstinget dess kostnader för stämpel på rättens utslag.

Målet uppkom på det viset, att fattigvårdsstyrelsen fick ersättning för de kostnader, den haft för vård av en flottningsarbetare J. på Högbo centralsanatorium 7 febr.—31 dec. 1933 med 328 kr. samt för en åt honom anskaffad spottflaska med kr. 3:50. Däremot vägrade landstinget ersätta fattigvårdsstyrelsen de kr. 3:30 den betalt för två termometrar och ett dricksglas, vilka anskaffats åt mannen. Länsstyrelsen ålade den 13 dec. 1934 landstinget att ersätta även denna kostnad. Men det kunde inte landstinget vara med om, och så gick målet till kammarrätten, vars utslag meddelades den 10 mars 1937.

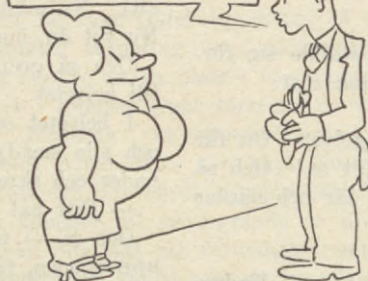
*

Vår lilla allmänbildningstävlan

som utlystes i förra numret och som gällde att identifiera tolv citat av verkliga eller diktade personer ur historien och litteraturen tycks ha rönt ovanligt ringa

intresse. Ett mycket litet antal lösningar ha inkommit. Möjligen beror detta på, att tävlingen varit för svår, och vi få i så fall beklaga detta. Men som den in-

VAR DET HÄR DET
VAR ETT RUM LEDIGT?

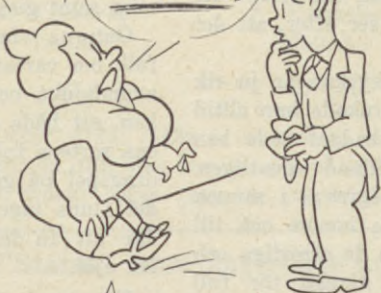

JÄ-HAR NI FAST ANSTÄLLNING?

NEJ, JAG HAR UNDERSTÖD OCH ÄR LUNGSJUK!

LUNGSJUK!

telligente läsaren (och läsarinna) säkerligen inser, är det svårt att anordna en sådan här "skriftlig" tävlan så, att man garderar sig för att inte tävlingsdeltagarna fuska, genom att glutta i Nordisk Familjebok.

När det är fråga om citat är detta till föga eller ingen nytta (fast det finns ju citatlexikon!) och därför valde vi detta slag av "allmänbildningstävlan".

*

För att stimulera

intresset och för att även de, som inte kunna hoppas på "12 rätt" även skola få intresse för att deltaga i tävlingen, ha vi beslutat att instifta två extrapris, nämligen ett på 3 kr. kontant (som är 2:dra pris!) och ett tredje pris, som består i förmånen av denna tidskrift gratis under resten av året.

Alltså:

Vem skrev eller sade:

1. "Detta skall härnäst bli min musik."
2. "Tärningen är kastad."
3. "Ur led är tiden — — —"
4. "Fan tro't."
5. "Allt går igen!"
6. "Lev livet leende."
7. "Alla viljen I, att yxan skall gå, men ingen törs hålla i skaftet."
8. "Det är fullkomnat."
9. "Avfalling."
10. "Det rätter och packer Eder efter."
11. "Vad, som är sanning i Berlin och Jena, är bara dåligt skämt i Heidelberg."
12. "Intet är som väntans tider."

Skriv "Bevingade ord" på kuvertet och adressera till *Tidskriften Status*, Götgatan 83, Stockholm. Lösningarna skola vara oss tillhanda senast den 30 april. Den lycklige pristagarens namn offentliggöres i majnumret.

*

Slutligen

komplettera vi dessa frågor med följande, som även besvaras:

— Vad är en sanatoriepark?

— ??????

— Jo, det är ett ställe där dom sjuka när dom är friska får vara nere när dom är uppe!

Red.

Skomakaren och Hin onde

(Forts. från sid. 18.)

tog han ett stort glas vodka som om han varit en general eller greve. Efter skinkan kom bovetegröt på bordet, sen äggglåda med grisflott, därpå stekt lever, och han åt och åt och blev allt mera hänförd. "Hur kom det sig att fint folk orkar med så mycket mat?" tänkte han.

Till desserten kom en stor gryta med honung. Då middagen var över, kom Hin Onde i sina blåa glasögon och frågade ödmjukt:

— Är ni nöjd med middagen, Feodor Pantolovitj?

Men Feodor orkade inte säga ett enda ord, så mätt var han. För att ha något att göra började han granska sina skor.

— För såna där skor tog jag aldrig mindre än sju och en halv rubel, sade han. Vilken skomakare har sytt dem?

— Kusjma Lebedkin, svarade betjänten.

— Kalla hit den dumbommen!

Om en stund kom Kusjma Lebedkin. Han ställde sig förväntansfullt vid tröskeln och frågade med mjuk röst:

— Vad befaller ers högvälborenhet?

— Tig karl! skrek Feodor och stampade i golvet. Du får inte glömma att du bara är en skomakare, ditt as! Och så kan du inte sy skor ordentligt. Vad står du där och väntar på?

— Pengar, ers nåd.

— Pengar! Ge dig i väg och kom tillbaka på lördag. Sparka ut honom!

Men med detsamma kom han ihåg hur det kändes när kunderna skällde på honom. Han blev för en kort stund villrådig. Och för att driva onda minnen på flykten tog han fram plånboken och började räkna sina pengar. Det var massor av pengar, men han ville ha ändå mera. Hin Onde hämtade en ny, tjockare plånbok. Men Feodor ville ha ändå mera, och ju längre han räknade, desto sämre till mods kände han sig.

På kvällen kom Hin Onde i sällskap med ett ståtligt, väl-gött fruntimmer och sade, att det var hans nya fru. Ända till sent på natten höll han på och kysste henne och åt bakelser. Men då de lagt sig i en skönt bäddad säng, vände han oupphörligen på sig utan att få en blund i ögonen. Han kände sig orolig.

— Tänk så fasligt mycket pengar, sade han till frun. Är det inte bäst att du går ner med ljuset och ser efter, att det inte finns några tjuvar?

På morgonen skulle han gå i kyrkan. I kyrkan är ju rik och fattig lika. Medan Feodor var fattig, brukade han alltid bedja: "Gud förlåt mig mina synder!" Likadant sade han nu, då han blivit rik. Vad var det för skillnad egentligen. Och efter sin död skulle den rike Feodor begravas i samma mylla som den fattige. Allt detta irriterade honom och till slut gick han ut ur kyrkan. För att skingra de otrevliga och kusliga tankarna började han liksom förr sjunga för full hals på gatan. Men rätt som det var kom en konstapel fram till honom, gjorde honnör och sade:

— Herrn får inte sjunga på gatan. Herrn är väl ingen skomakare heller.

Då gick Feodor in i en butik, köpte det allra bästa dragspel som fanns där samt började spela sina gamla älsklingsbitar, medan han gick hemåt. Men alla han mötte pekade på honom, skrattade åt honom och sade hånfullt:

— Det där måtte inte vara någon förnäm herre utan bara en skomakare!

— Man får inte ställa till sånt bråk på gatan, varnade

honom konstapeln. Det fattades bara att herrn skulle suppa sig full också.

Och så var det omöjligt att göra sig fri från alla de tiggare, som trängdes omkring honom.

Inte gick det bättre hemma.

Så fort han närmade sig sin fru för att efter gammal vana smeka henne, det vill säga ge henne ett par duktiga klappar i ryggen, fräste hon ilsket:

— Din bondknöl, du förstår inte hur man ska bära sig åt med fina damer. Om du älskar mig, så har du min hand att kyssa.

— Ett sånt hundliv! tänkte Feodor. Han får varken sjunga eller spela dragspel på gatan, inte heller skämta ett tag med gumman sin...

Och när han satte sig till bords med den fina frun för att dricka te, så kom Hin Onde i blåa glasögon och sade:

— Nu har jag uppfyllt vad jag lovade, Feodor Pentolovitj. Nu måste du underteckna papperet och följa med mig. Nu vet du, hur det känns att vara en rik karl.

Och så grep han Feodor vid kragen och drog honom ner till helvetet.

I helvetet stank det fotogen så han var nära att kvävas, och alla smådjävlarerna rusade mot honom från alla håll, väsnades och skreko:

— Ditt as! Din åsna!

Och så — plötsligt — försvann alltsammans. Feodor slog upp ögonen, fick se skomakarbordet, skorna och bordslampan. Lampglasat var svart av sot, och rummet var fyllt med stinkande rök. Bredvid honom stod hans kund med de blåa glasögonen och skrek ilsket:

— Din åsna! Ditt as! Jag ska lära dig, din skojare! Det är två veckor nu sen du tog beställning på de här skorna, och ännu är de inte färdiga! Tror du jag kan slösa bort tid på att springa till dig fem gånger om dan, din bondknöl!

Feodor ruskade på huvudet och grep till arbetet igen. Ännu en lång stund höll kunden på med att hota och ösa förbannelser. Då han äntligen lugnat sig något, frågade Feodor buttert:

— Vad har herrn för yrke?

— Jag är pyrotekniker, det vill säga jag tillverkar raketer och bengaliska eldar.

Lite senare lämnade Feodor de färdiga skorna, fick betalning samt gick till kyrkan.

Gatorna vimlade av folk. Det var både fint och fattigt folk om vartannat... Men Feodor kände inte längre någon avundsjuke och klagade inte heller på sitt öde. Nu tyckte han, att både de fattiga och de rika hade det lika illa. Den ena sortens folk åker i ekipage, den andra sjunger och spelar dragspel på gatan, och graven väntar ju på dem alla. Och det finns ingenting i livet som är så mycket värt, att man för att få det skulle ge Hin Onde en aldrig så liten del av sin själ.

Eftertryck förbjudes.

Copyright: Text & Bilder.

Tryckeri A.-B. Federativ

KLARA VÄSTRA KYRKO GATA 17

Telefoner: Faktorskontoret 10 98 12

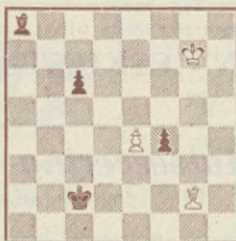
Kassakontoret 11 35 14

Schackspalten

Red. av E. Lundin.

STUDIE n:r 4.

W. o. M. Platoff.

Vit drar och vinner.

PROBLEM n:r 5.

M. Feigl.

Matt i två drag.

PROBLEM n:r 6.

J. Jespersen.

Matt i tre drag.

Vem blir femte man i landslaget?

En med synnerligen stort intresse motsedd uttagningsturnering börjar den 22 april i Göteborg. Fyra utvalda kandidater, herr Nils Bergkvist, Stockholm, Bengt Ekenberg, Lund, Henrik Carlsson och Ernst Larsson, Göteborg, mötas då i en fyrdubbel turnering, som gäller ingenting mindre än en plats i vårt landslag, vilket i sommar skall försvara de svenska färgerna vid schackolympiaden i Buenos Aires. Man kan vara förvissad om att det blir hårda uppgörelser. Vem som kommer att gå segrande ur tävlingen är inte lätt att förutsäga, samtliga deltagare äro kända som starka och rutinerade mästare. Det skulle dock inte förvåna, om lundensaren Ekenberg tillkämpade sig den åtrådda platsen i landslaget. Han har nått flera goda resultat på senare tiden och är för närvarande av allt att döma i mycket god form. Vi återge här ett vackert angreppsparti av honom, spelet helt nyligen i match mellan Lund och Malmö. Motståndaren är en känd Skåne-spelare, bl. a. segrare i en av mästargrupperna vid nordiska kongressturneringen i Örebro.

Parti n:r 10. Oregelbunden spelöppning.

B. Ekenberg,
Lund.

B. Engholm,
Malmö.

1. e2—e4

d7—d6

Detta drag ingår i ett system, som Engholm ofta med framgång praktiserat. Det brukar också vara så, att vid för-

sök att vederlägga till synes egendommiga varianter, förivrar sig motståndaren och blir offer för motangrepp.

2. f2—f4	g7—g6
3. Sg1—f3	Sb8—e6
4. d2—d4	Lf8—g7
5. d4—d5	Se6—b8
6. Lf1—d3	e7—e6
7. d5×e6	f7×e6

Här vore Lxe6 bättre. Kungställningen blir nu försvagad, och svart utsättes för ett häftigt angrepp.

8. Sb1—c3	Sg8—e7
9. Lc1—e3	Sb8—e6
10. Dd1—d2	0—0
11. h2—h4!	d6—d5
12. e4×d5	e6×d5
13. Le3—e5!	Tf8—e8
14. 0—0—0	Se7—f5

Underlättar vits angrepp, men svart står redan dåligt och torde inte heller efter andra drag ha några utsikter att kunna hålla partiet.

15. h4—h5	Lg7×e3

På Sg3 följer 16. h×g6.

16. Dd2×e3	d5—d4
17. Ld3—e4†	Kg8—g7

Eller 17. —, Le6.18. Lxe6† jämte Db3.

18. Sf3×d4	Sf5×d4
19. Le5×d4†	Se6×d4
20. Td1×d4	Dd8—f6
21. Td4—d7†!	Uppgivet.

Ett elegant slut på ett kraftigt genomfört parti.

Lösningar.

Studie n:r 3: 1. Se5!, Dxe5. 2. b4! och vit vinner.

Problem n:r 4: 1. Tf6! — Ställ alltid förväntningarna högt inför en komposition av K. A. L. Kubbel, de bli aldrig svikna!

Eftertryck av text och bilder i "Status" utan angivande av källan förbjudes!

UPPSALA

EVE

margarinet till allt

drygt
billigt
näringsrikt

i kooperativa butiker

BETALD ANNONSPLATS

ESKILSTUNA

Axelina Carlssons Strykinrättning

Köpmangat. 54 **ESKILSTUNA** Telefon 12 72

Rekommenderas!

Martin Nordvalls Plåtslageri

Bergsgatan 4 Tel. 24 35. Ankn. bost.

Utför allt som tillhör yrket.

Reellt utförande! Humana priser!

BROR NORRMAN

Zetterbergsgat. 23 **ESKILSTUNA** Telefon 37 68

Rekommenderar sin välsorterade matvaruaffär
God, FÄRDIGLAGAD MAT tillhandahålles

Målerifirma I. HERMELIN

Rekommenderas!

Ring 23 72.

Göteborgsmagasinet

Kungsgatan 6 **ESKILSTUNA** Telefon 9 69

REKOMMENDERAS!

Ni slipper få kaffet på spisen om Ni skaffar Er en idealpanna
som signalerar när den kokar

I Järn- och bostättningsaffärer eller från tillverkaren

OSCAR NILSSON - ESKILSTUNA

Telefon 3 92

BRÖDERNA LUNDIN & LINDBERG

METALLVARUFABRIK

Eskilstuna . Telefon 13 64

Husgerädsvaror i koppar och aluminium. Presentartiklar i tenn.

Margaretas Matservering

VASBERGSGATAN 3 Telefon 10 37

emottager beställningar å enklare och finare middagar,
ävenså bröllop och begravningar.

John Holmbergs

MÅLERIAFFÄR

Ahlfeltsgatan 12 **ESKILSTUNA** Telefon 34 33

Allt i branschen.

Införda offert.

MODELLFABRIKEN

G. M. SKÖLD — Kungsgatan 61.

Telefon 26 70 **ESKILSTUNA** Bostaden 32 70

Tillverkar alla slag av gjutmodeller

Skoekipera

hos

HAGELBERGS

BETALD ANNONSPLATS

HANSSON & SVENSSON

BYGGNADSFIRMA

Svengrensgatan 4 **ESKILSTUNA** Telefon 21 15

Alla slags ny- och ombyggnadsarbeten samt reparationer utföras.
Införda kostnadsförslag.

A.-B. CARLSSON & MYRBERG

(Auktoriserad vattenledningsentreprenör)

Tel. 4 87 o. 4 33 — ESKILSTUNA.

Kontor, verkstad och lager: **Köpmangat. 37**

Utföra: Värme-, ventilations- och sanitetsanläggningar.
Vatten- och avloppsledningar. Reparationer utföras.

Skjortor - Strumpor och Underkläder

köper Ni fördelaktigast i

GÖTA-BODEN - Köpmangat. 35

Köp Eder KAPPA

i **ESKILSTUNA KAPPMAGASIN**

KJERSELL & HELLQVIST

Rådhusorget 5.

Telefon 30 62.

STRANDBAREN

Tel. 38 05 **Rådhusorget** Tel. 38 05

ESKILSTUNA

Ypperlig mat till låga priser. Själsservering. Inga drickspengar.
Direktion: Det välkända Kafé **FRAMTIDEN**.

Vid behov av alla slags **HERRKLÄDER**

handla hos oss!

IS. GOTTFARB

Eskilstuna - Tel. 473

Förstklassiga kvalitéer!

Billiga priser!

K. I. CARLSSON - METALLVARUFABRIK

ESKILSTUNA

Telefon: Fabriken 13 61, Bostaden 3 17

Tillverkning av pressade, präglade samt tryckta artiklar i alla
förekommande metaller, i utförande detalj eller helfabrikat.
Massfabrikation - Införda offert.

MÅLERIARBETEN

Rums- & Möbelmålningar utföras omsorgsfullt och till
moderata priser

Evald Gabrielsson

Västeråsvägen 4 - Tel. 24 34

JIBE ATELIEREN

Specialtillverkning av **DAMUNDERKLÄDER**
efter måttbeställning.

VID BEHOV AV ALLA SLAGS **MÖBLER**

vänd Eder med förtroende till

Nya Möbelkompaniet - Göte Hellberg

Nygatan 35

ESKILSTUNA

Telefon 8 97

(mitt emot Aug. Stenmans fabrik)

FALUN

Husmodersföreningarna landet runt använda de
garanterade hemfärgerna

HÄRVAN och FENIX

Ljusäkta — Smetfria.

Tillv.: **A. W. Herdins Färgverk A.-B. - Falun.**

KARLSTAD**KARLSTADS MÅLERI A.-B.**

RUMS-, MÖBEL-, SKYLTMALERI

Mellqvistsgatan 3 • Tel. 10 27 o. 44 13

KARLSTAD Begär offert

Stadens mest anlitade affär för Herrkläder,
Herrekeperingsartiklar, Herrskodon,
Herrhattar, Sportkläder, Reseffekter.

N. O. ANDERSSON

Ö:a Torggatan 3 Telefon 678

NICKEBO RESTAURANG

Naturskönt läge vid Klarälven. Öppet året om.
Sommartid terrassvering.

LUNCH, MIDDAG OCH SUPÉ FRÅN 2:—
FÖRSTKLASSIG KONSERT- OCH DANSMUSIK

H. HOLMS MUSIKHANDELS EFTR.

f. d. Hirschs filial. Järnvägsgatan 9, **KARLSTAD** - Tel. 1456
Utställning av Flyglar, pianon och orglar. Småinstrument:
Violiner, cellos, gitarrer, banjos, saxofoner, dragspel m. m.
Grammofoner och skivor i stort urval. Noter: In- och ut-
ländsk musik av såväl klassisk som moderna schlager.
Gör ett besök och vi provspela gärna senaste nyheterna.

ÅT PÅ

GILLET

gott och billigt.

Trevliga lokaler. Beställningar för samkväm och fester
emottagas och arrangeras.

G. W. Anderssons MOTORVERKSTAD

Drottninggatan 31 **KARLSTAD** Telefon 36 47.

Rekommenderas!

Låt våra möbler

göra Ert hem vackert och trivsamt. Det behöver inte bli dyrt.
Ni har mycket att välja på. Vi stå gärna till tjänst med goda råd.

Wards Möbler Telefon 4030
KARLSTAD

Hammarbergs Rörledningsfirma

Drottninggatan 29. **KARLSTAD.** Telefon 520

Ing. O. G. HAMMARBERG

Utför arbeten för: Värme, Gas, Vatten, Avlopp.
Nyanläggningar. Moderniseringar. Reparationer.

Byggmästare K. V. Hansson

Parkgatan 1 B **KARLSTAD** Telefon 2464

INFORDRA OFFERT

Café och Restaurang FENIX

Tel. 18 81 ö:a Torggatan 1, **KARLSTAD.** Tel. 18 81

Gott bord • Humana priser

ABONNENTER MOTTAGAS

KARLSTAD**KONDITORI SMÖRKRANSEN**

Tingvallabron, Sundsta - **KARLSTAD**

Danska Wienerbröd, Tårter, Bakelser, Gott småbröd, Matbröd,
Gott kaffe. Ny regim. Servering ute under sommarmånaderna.
Ring vi sända. Telefon 30 29.

BETALD ANNONSPLOTS

KVARNSVEDEN**TORSTEN SUNDSTRÖMS**

TOBAKSAFFÄR

REKOMMENDERAS!

TROLLHÄTTAN

Vi föra i lager de bästa såväl svenska som utländska
klänningstyger i ylle, silke o. bomull. Vill Ni köpa goda
varor till billigaste pris, vänd Eder då till den väl sorterade

Hjelmergs Eftr. - Gösta Sundemar

Storgatan 48 - **TROLLHÄTTAN**

Förse Eder med **MÖBLER** från

Gösta Elgéns Möbelaffär

(f. d. Nybergs)

Skolgatan 15 **TROLLHÄTTAN** Telefon 135

Björssells Konditori

Storgatan 36 **TROLLHÄTTAN** Telefon 222

Rekommenderas!

Trollhättans Vulkaniseringsverkstad

Telefon 901 **Centralgaraget** Telefon 901

Innehavare: J. JOHANSSON.

Utför alla i branschen förekommande arbeten. Bilgummi i lager.

TROLLHÄTTANS BEGRAVNINGSBYRÅ

Kungsgatan 24. Tel. 242, ankn. t. bost.
Lager av: Kistor och svepningar. Ombesörjer på bästa sätt
allt som tillhör begravningar.

Likbil och likvagnar till uthyrning. Balsamering utföres.

TROLLHÄTTANS BILVERKSTAD

utför alla slags reparationer av bilar och motorcyklar till
billigaste priser.

Kungsgatan 4 **Telefon 7 35**

Gäller det en **KLOCKA** eller ett par **GLASÖGON**
vänd Eder då till **J. LILJA . Ur- & Optisk Affär**
Kungsgatan 21 **TROLLHÄTTAN** Telefon 12 83
och Ni blir omsorgsfullt och fackmässigt betjänad.

FRUKT . KONFEKTYRER

de förstklassigaste varorna får Ni hos
Storgatan 35 **MILLIE NILSSON** Telefon 980

STADSHOTELLET

TROLLHÄTTAN

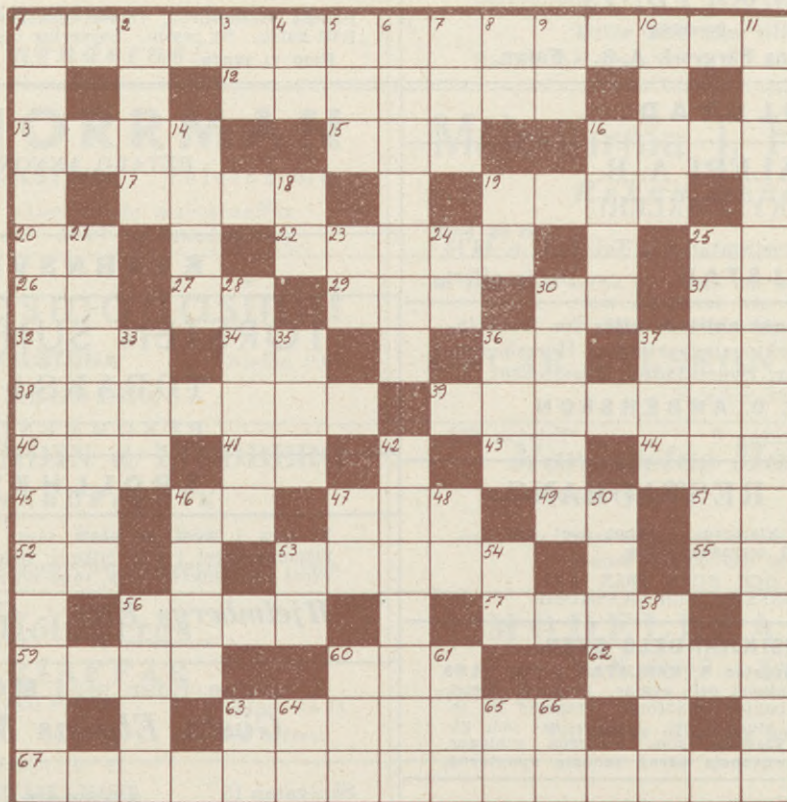
Ett av landets ledande.

Dagligen middags- och aftonkonserter.
GOTT BORD • FERM BETJÄNING.
Eleganta rum i alla prislägen från kr. 3: 50.

KORSORD N:r 4

Vågrät.

1. Är säkert inte Carl Milles främmande för.
12. Vidskepelse.
13. Tidigt.
15. Pytt i panna.
16. I Afrika.
17. Sov i ro.
19. Följe.
20. Dryck.
22. Böra vägarna vara.
25. Fluidum.
26. Ko-oljud.
27. Skriver kassören.
29. Turistort.
30. Del av riksdagen.
31. Kärl.
32. För ros skull.
34. Hade inte det varit så...
36. Kryp.
37. Uppmaning till nybyggare.
38. Föres å fartyg.
39. Ger skugga.
40. Kurort.
41. Ingår i svordom.
43. Den tredje.
44. Att iakttaga.
45. Kanske det första Ni sade.
46. Vid brådska.
47. Viktigt.
49. Ger näring.
51. Luktat illa.
52. Dito.
53. Utvälja.
55. Framför telefonnum-
mer.
56. Namn för man.
57. Fågel.
59. Åmynning.
60. Borde himlen vara
under semestern.

14. Yta.
16. Metall.
18. Flod i öster.
19. Finnes i Tyskland.
21. Dess fred har mer än
en gång hängt på ett
hår.
23. Bör inte potatisen
vara.
24. Pronomen.
25. Svår att uppfatta.
28. Donator.
30. En stark sådan lär
ska' finnas.
33. Ljus.
35. Djärvhet.
36. Ingen smärta.
37. Bil.
42. Vid mynningen.
46. Dennes grav är be-
sjungen.
47. Lya.
48. Vild.
50. Riktning.
53. Det går för sig, ...
men inte röra.
54. Itu.
56. Danspalats.
58. Leder tanken på
kemi.
60. Led i samfärdseln.
61. Universitetsstad.
63. Bortlagd ändelse.
64. Fröken.
65. I firmanamn.
66. Rovdjur.

*

Lösningar till korsord
n:r 4 skola vara oss till-
handa *senast före den 1
juni*. För den först öpp-
nade rätta lösningen be-
talas 5 kr. Pristagarens
namn offentliggöres i
juninumret.

Lösning till korsord n:r 2.

Vågrät.

1. Böta. 4. Åkdon. 8. Ökat. 11. Ola.
13. Rad. 14. Eko. 15. Intelligensprov.
18. Siare. 19. Tassa. 20. Alt. 21. Va-
dan. 24. Rot. 26. Paradis. 29. Passus.
31. Diadem. 33. Öva. 34. Dextrin. 35.
Snö. 36. Kittel. 37. Naglar. 38. Liturgi.
41. Ark. 43. Novis. 44. HSB. 46. An-

62. Efter Karin.
63. Hållbar.
67. Kan kraften vara.
2. Som ett fjun.
3. Foder.
4. Rovfågel.
5. Håller ihop det hela.
6. Inrista.
7. Inleder satsen.
8. Ärr.
9. Vad vore Mjölken-
tralen den förutan!
10. Uppmaning till lätt-
ja.
11. Spela hartsfiol.

Lodrat.

1. Bris. 2. Totalisatorspel. 3. Alert.
5. Krigar. 6. Dag. 7. Odelad. 8. Ök-
par. 9. Korsordslösning. 10. Tuva. 12.
Ale. 14. Est. 16. Nia. 17. Ost. 21. Va-
selin. 22. Dagtjuv. 23. Nidings. 25.

*

Pristagare blev J. E. Karlsson, avd. III,
Sal II, Söderby sjukhus, Uttran, som får
femman på posten.

"CIVILISATION"

(Forts. från sid. 16.)

Allas ansikten uttrycka den största nyfikenhet, och före-
ståndarinnan är centrum för frågvisheten.

— Jag vet verkligen inte själv hur det förhåller sig med
den där otrevliga historien, svarar hon. Man släppte in dem
vid tvåtiden i natt. Föraren hade lett dem fel, hette det,
gått runt Nissontjärro och sen terrängledes och de mest för-
färliga vägar hit igen. Det var visst inte mycket liv i dem
vid hemkomsten. Och det besynnerliga är, att man såg Tor-
kilson i Björkliden i går middag, så det var tydligt inte
han som var med. Det måtte ha varit en främmande lapp.
En ung karl, påstod dom. Jag kan sannerligen inte förstå
vem det var. Och varför han bar sig så märkvärdigt åt. Något
skäl har det väl funnits, men hela den här saken får man
nog aldrig någon klarhet i.

Då erinrar jag mig med ens besöket i Pålnoiken, skug-
gan, som gled in bakom kåtan, lappynglingen, som såg på
mig med något av hat i ögonen.

Jag skall taga reda på, om han inte heter Anti, tänker jag,
men vad jag får reda på kommer jag att behålla för mig
själv. Är hans namn det jag antar, så har han min fulla
förståelse.

TROLLHÄTTAN

HOTELL BELE

Kungsgatan 37 TROLLHÄTTAN Tel. Namnanrop

Stort, nybyggt hotell med propra resanderum med rinnande
varmt och kallt vatten och telefon. Stora o. rymliga matsalar
med erkänt välagad mat. Facila priser. Abonnenter mottagas.